

“เรามุ่งสร้างวัฒนธรรมชุมชนท้องถิ่นให้สามารถใช้ทุนและศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่และสร้างสรรค์ ด้วยการจัดการข้อมูลชุมชนในหลากหลายด้าน ซึ่งถือเป็น “แก่น” และ “กลไก” สำคัญ ในการเอาพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา อันเป็นหนทางเดียวที่จะสามารถพัฒนาชุมชนท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ ภายใต้อัตลักษณ์และตัวตนของชุมชน”

ดวงพร เสงบุญพันธ์

ผู้อำนวยการสำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

เมื่อเราพร้อมแรงและแบ่งปัน

‘กฤตตถุณ’

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-393-002-6

พิมพ์ครั้งที่ 1

เมษายน 2558

บรรณาธิการอำนวยการ

ดวงพร เสงบุญยพันธ์

เทพฤทธิ์ บัวโรย

รัชชัช ศิลาบุตร

บรรณาธิการ

กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์

กองบรรณาธิการ

อุไรวรรณ สุวรรณพิมพ์, รัชนิยา บัวโรย,
วิภารัตน์ ชำนาญสาร, วิฐพงษ์ นามยุตา,
อรรวรรณ วามะเกต, สุริยา บุญราศรี,
ธีระศักดิ์ สุวภักดิ์, อัจฉราภรณ์ สุกโกศล

ช่างภาพ

กฤตพจน พงศ์ถิรประสิทธิ์

ศิลปกรรม

กรกช สุริยาอาภรณ์

ออกแบบปก

อรกุล แก้วหิรัญ

พิสูจน์อักษร

ปรียนันท์ ตั้งพุทธพงศ์

ประสานงานการผลิต

ชัชฎาพร ณ บางช้าง

จัดพิมพ์โดย

สำนักสนับสนุนสุขภาวะชุมชน

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

อาคารเรียนรู้สุขภาวะ เลขที่ 99/8

ซอยงามดูพลี แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 02-343-1500

www.thaihealth.or.th, www.punsook.org

www.facebook.com/punsook

ดำเนินการผลิตโดย

หจก. จู๊ช อีพี มีเดีย แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น

7 ซอยรามคำแหง 44 แยก 2 ถนนรามคำแหง

แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทรศัพท์ 081-710-0456

คำนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจเป็นเพียงตัวเล็กๆ ภายในกลไกอันสลับซับซ้อนของการปกครองในประเทศไทย เพียงตัวเล็กแต่มีจำนวนมากย่อมส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนพัฒนา หากเพียงเหล่านี้ไม่มีคุณภาพ หรือมีข้อบกพร่อง ผลกระทบก็น่ากลัวไม่น้อย

ตรงกันข้ามหากเพียงตัวเล็กๆ เหล่านี้ ทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลที่ดี ย่อมส่งให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยดีขึ้นอย่างแน่นอน เช่นนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันเป็นองคาคายพใหญ่ ความเสื่อมของเพียงเพียงตัวหนึ่งอาจสะเทือนถึงระบบทั้งหมดได้

นั่นเป็นที่มาให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ โดยสำนักสนับสนุนสุขภาพะชุมชนได้เข้ามาสนับสนุนส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ ช่วยถอดบทเรียนสำรวจทุนและศักยภาพ เพื่อกระจายองค์ความรู้เหล่านั้นต่อไปให้กับเพื่อนเครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ

ดังที่ รศ.ดร.ชนิษฐา นันทบุตร ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพชุมชน คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้กล่าวเอาไว้ว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความมั่นใจว่าตัวเองเป็นคนสร้างกระบวนการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ไม่ได้พึ่งพาความรู้จากหน่วยราชการ หรือความรู้จากองค์กรการศึกษาอื่น ต้องบอกตัวเองว่า เราคือสถาบันที่สร้างความรู้ให้กับคนอื่นได้ ชี้นำสังคมได้ นี่เป็นเหมือนการปฏิรูปการเรียนรู้ ปฏิรูปให้เห็นโอกาสที่จะทำให้ชุมชนท้องถิ่นไม่ต้องเป็นผู้ตามอีกต่อไป เป็นการเปลี่ยนวาทกรรมของการเรียนรู้โดยสิ้นเชิง”

เมื่อท้องถิ่นสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ และสามารถถ่ายทอดได้ เพียงแต่ละตัวจึงมีความแข็งแกร่งในตัวเอง ทั้งยังมีตัวหล่อลื่น จากองค์กรวิชาการที่เข้ามาช่วยสนับสนุนส่งเสริม และนั่นก็เป็นเรื่องราวว่าทำไม เราจึงต้องให้ความสำคัญกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น...

08 Introduction - บทนำ ‘เมื่อเราพร้อมแรงและแบ่งปัน’

12 Interview – สัมภาษณ์

- 15 สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างการมีส่วนร่วม
เทพฤทธิ์ บัวโรย
นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน
- 19 บุรณาการเพื่อเป้าหมาย
รัชชัช ศิลปาบุตร
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน

22 Management – การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

- 24 หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง
- 25 เริ่มที่น้ำ จบที่น้ำ
- 30 ธนาคารข้าว
- 35 โรงสีชุมชนอ่อนสีเกษตรอินทรีย์
- 38 เมื่อเผือกกลายเป็นอาชีพ
- 43 กลุ่มทอเสื่อ
- 46 กลองยาวม่วนหลาย

50 Health – การดูแลสุขภาพชุมชน

- 53 แพทย์แผนไทย รพ.สต.โคกน้อย
- 56 อาสาสมัครดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ
- 58 ชมรมผู้สูงอายุบ้านโคกจาน (เฒ่า บ่ ธรรมดา)
- 62 1669 กู้ชีพใกล้บ้าน ชาวโคกจานอุ่นใจ

66 Welfare – ให้ชุมชนช่วยดูแล

- 69 กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจาน
- 73 ธนาคารหมู่บ้านโคกจาน
- 77 กองทุนโค-กระบือตำบลโคกจาน

ชุมชน
สร้าง
การ
ร่วม
ใจ

สารบัญ

- 80 Sustainable Agriculture – เกษตรกรรมยั่งยืน
 - 82 วิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด
 - 86 สมุนไพรดี มีอาชีพ
- 90 Live & Learn - การศึกษา ‘วิชาชีวิต’
 - 93 โรงเรียนชาวนาเกษตรอินทรีย์ หมู่ที่ 8
 - 96 สภาเด็กและเยาวชน
- 98 Folk Wisdom – ภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 101 หมอโบราณ
 - 104 สรภัญญะ
 - 106 หมอพราหมณ์
- 108 สูตรลับ ตำรับโคกจาน - The Recipe
 - 111 ซุปหน่อไม้
 - 113 หมกปลาปลา
 - 115 บวดเผือก
- 116 Stay – พักผ่อนหย่อนกาย
 - 118 โฮมสเตย์อรจิต
 - 119 โฮมสเตย์ยายลิขิต
- 121 Sightseeing – เที่ยวชมยามเย็น
 - 122 วัดป่าภูธรวนาราม
 - 124 วัดใหญ่ไชยมงคล (บ้านโคกจาน)
 - 126 ห้วยระเว
- 128 Contact – ติดต่อ

บทนำ 'เมื่อเราพร้อมแรงและแบ่งปัน'

Introduction

แม้ไม่ได้มีปัจจัยสมบูรณ์พร้อม แต่ตำบลโคกจานก็ค้นหาเส้นทางการพัฒนาของตัวเอง เก็บเกี่ยวสะสมเงินทุน ผสานกับความพยายามจนผลิตดอกออกผลให้ชื่นชม ยามเมื่อมองย้อนกลับไปก็เกิดเป็นความภาคภูมิใจในความพากเพียรของตัวเอง

ตำบลโคกจานตั้งอยู่ในอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ที่นี่เป็นพื้นที่ทุรกันดารแห่งหนึ่ง แม้จะมีแหล่งน้ำ แต่ก็ไม่ได้มากมาย หรือครอบคลุมคนทั้งตำบล คนที่นี่จึงต้องแหงนหน้ามองฟ้ายามเมื่อฤดูกาลทำนามาถึง ฝนที่ตกต้องตามฤดูกาลคือที่มาของรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ ด้วยทุกคนต่างคาดหวังถึงผลผลิตที่งอกงามยามเมื่อฤดูเก็บเกี่ยวมาถึง

หากอดีตถึงปัจจุบัน มันไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป บางปีนั้นแสนแล้ง ต้องอาศัยแหล่งน้ำที่มี
ทดแทนน้ำฝน แต่หากเคราะห์ซ้ำกรรมซ้อน แล้งติดกันต่อเนื่อง น้ำที่กักเก็บไว้ก็ไม่เพียงพอ

เหตุที่น้ำฝนมีความสำคัญมาก เพราะคนที่นี่ยังทำนากันทั้งตำบล มากน้อยลดหลั่นกันไป
แต่ทุกคนก็ขึ้นชื่อว่าชาวนา หรืออย่างน้อยก็ลูกหลานชาวนา ไม่รู้ว่าเป็นผู้กำหนดวิถีชีวิต
หรือเป็นชีวิตที่พวกเขาเลือก ท้ายที่สุดมันก็คือความจริง ที่ทุกคนยังต้องพึ่งพาดูฤดูกาล

ในปีหนึ่งคนตำบลโคกจานทำนาได้เพียงครั้งเดียวเท่านั้น ต่างจากคนภาคกลางที่มีน้ำทำนา
ทั้งปี ไม่ต้องคาดหวังถึงความร่ำรวย แค่ฤดูกาลมาถึงต้องตามที่ควรจะเป็น คนที่นี่มีความสุข
กันถ้วนหน้าแล้ว

เมื่อทำนาได้ครั้งเดียว ช่วงว่างเว้นก็ต้องสรรหาอาชีพเสริม ผู้ชายส่วนหนึ่งเก็บข้าวของเข้าสู่
เมืองหลวง หาเงินส่งกลับบ้าน แต่กับกลุ่มแม่บ้าน หรือกลุ่มคนทำงานที่ยังปักหลักอยู่ในตำบล
พวกเขาเหล่านี้จำเป็นต้องดิ้นรน โดยในอดีตที่การปกครองยังไม่แผ่ขยายมาถึง พวกเขาต้องรอ
ทางการเข้ามา ซึ่งเป็นชีวิตที่ตรงกันว่าขาดพร้อม แต่เวลานี้ ท้องถิ่นเปลี่ยนไปมากแล้ว
ไม่ต้องรอเหมือนเมื่อก่อน หากสามารถจัดการได้ด้วยตนเอง

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกจานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ตำบลโคกจาน ช่วงเวลา
กว่า 15 ปีที่ผ่านมา นั้น เกิดการขับเคลื่อนพัฒนาในเรื่องของอาชีพเสริม เกษตรกรรม การ
ศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และรวมไปถึงโครงสร้างพื้นฐาน จำเป็นต้องเสาะหากิจกรรม
มาส่งเสริม ไม่ว่าจะด้วยจากงบประมาณที่มีอยู่ หรือการประสานความช่วยเหลือไปยังหน่วยงาน
องค์กรอิสระภายนอก ทุกหนทางที่สามารถสร้างแรงกระตุ้นให้กับชุมชนได้ ด้วยลำพังแค่
งบประมาณภายใน ไม่เพียงพออยู่แล้ว สิ่งนี้ท้องถิ่นที่เจริญแล้ว อาจไม่เห็นด้วย แต่กับท้องถิ่น
ที่อยู่ในเขตทุรกันดาร มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ

ช่วงเวลาที่ผ่านมา อบต.โคกจาน กับประชาชนตำบลโคกจานได้เรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างร่วม
กัน เมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ด้วยเป็นเจ้าของงบประมาณ ขณะที่ อบต.โคกจาน
ก็ยินดีที่ประชาชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดบริการสาธารณะ ด้วยท้องถิ่นยุคใหม่จำเป็นต้อง
ต้องพึ่งพาประชาชน

วันนี้ตำบลโคกจานมีบริการสาธารณะที่ดีขึ้นกว่าเดิมมาก อาจยังไม่สมบูรณ์พร้อม นั่นก็
เป็นภารกิจที่คนตำบลโคกจานต้องช่วยกันขับเคลื่อน ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะต้องดีขึ้นเรื่อยๆ ที่
สำคัญ ในวันนี้ตำบลโคกจานไม่ได้เป็นเพียงตำบลที่โดดเดี่ยวในอำเภอตระการทิพย์อีกต่อไป
เมื่อเข้าร่วมขบวนกับเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ซึ่งเป็นขบวนทัพใหญ่ ตำบลโคกจาน
ได้สังเคราะห์แนวทางการเรียนรู้ของตัวเอง จากกระบวนการเรียนรู้ที่ตนเองได้สร้างมา กับมือ
เพื่อแบ่งปันองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้กับเพื่อนเครือข่ายอีกเป็นจำนวนมาก

จากความลำบากที่ผ่านมา ที่ได้กลายเป็นต้นทุนอันมีค่า เป็นบทเรียนที่ทำให้เกิดสิ่งดีๆ ใน
ตำบลโคกจานในวันนี้ และวันต่อๆ ไป ก็ยังคงมีสิ่งดีๆ รอที่จะเกิดขึ้นอีกเรื่อยๆ

สิ่งที่อยู่ต่อจากบรรทัดนี้ คือวันนี้ของตำบลโคกจาน อันเป็นผลมาจากความพากเพียร ร่วม
แรง และแบ่งปัน...

สัมภาษณ์

Interview

สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างการมีส่วนร่วม

เทพฤทธิ์ บัวโรย

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน

ชุมชนของเราทำเกษตรกรรมกันทั้งตำบล หลักๆ เลยคือปลูกข้าว มีพืชไร่หมุนเวียนตามฤดูกาล บางบ้านเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไป เป็นชุมชนที่มีความเป็นอยู่เรียบง่าย ไม่หวือหวา ใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีก็ร่วมแบ่งปัน ไม่มีก็ช่วยเหลือกัน

คนตำบลโคกจานส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ รู้จักกัน มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จะมีก็แต่หมู่บ้านแอมเจริญ หมู่บ้านนาเจริญ ทั้งสองหมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านเกิดใหม่ ค่อยๆ ขยับขยาย มีประชาชนย้ายเข้ามาตั้งรกราก ในฐานะนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจานก็ต้องเข้าไป เพราะท้องถิ่นยุคใหม่ประชาชนเป็นพื้นเพื่อสำคัญในการพัฒนา

เราด้วยกันสร้างพลังพลเมืองในพื้นที่ เดี่ยวนี้ชาวบ้านมีสำนึก รู้หน้าที่ พึ่งพาตนเองได้ เราเริ่มต้นพัฒนาจากหมู่บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 9 ซึ่งเป็นต้นแบบของการจัดการตนเอง ภายในหมู่บ้านโนนสว่างมีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ขึ้นมามากกว่าสิบกลุ่ม แต่ละกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เช่น กลุ่มโรงสีมีการนำข้าวของชุมชนมาเข้ากลุ่ม เมื่อได้แกลบ ได้รำ ก็ขายให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงหมูในราคาที่ถูกลงกว่าตลาด ส่วนแกลบก็นำไปทำปุ๋ยให้แก่เกษตรกรกลุ่มปลูกเผือก รวมทั้งมีการจัดตั้งธนาคารข้าว ทำให้ทรัพยากรทุกอย่างหมุนเวียนกันภายในชุมชน จนหมู่บ้านโนนสว่างได้รับรางวัลอันดับหนึ่งจากการประกวดหมู่บ้านระดับจังหวัด

หมู่บ้านอื่นๆ เห็นก็เริ่มปรับตัว เราในส่วนของ อบต. ก็พยายามส่งเสริม ให้เขาได้เรียนรู้ ได้สัมผัสประสบการณ์ เพราะงานพัฒนามันไม่ได้สำเร็จกันในวันเดียว ต้องช่วยยกระดับประคองเสริมทุนเสริมปัญญา เป็นอาวุธติดตัวชาวบ้าน

ในฐานะฝ่ายบริหาร ต้องค้นหาวិธีการที่จะทำให้ชาวบ้านเป็นพลเมืองที่ตระหนักรู้ในหน้าที่ พึ่งพาตัวเองได้โดยไม่อาศัยรัฐมาจุนเจือไป การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงสำคัญมาก จากประสบการณ์ทำให้เรารู้ว่า ต้องไม่ไปทำแทนชาวบ้าน ใช้วิธีหนุนเสริมอยู่เบื้องหลัง เมื่อประชาชนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง เช่นนี้จึงจะวิวัฒน์ไปสู่ความเป็นพลเมือง สามารถแบ่งเบาภาระท้องถิ่นได้ แบ่งเบาภาระประเทศชาติได้ ยิ่งชาวบ้านร่วมมือ ชาวบ้านสร้างสรรค์ มันจะเข้มแข็ง และยั่งยืน

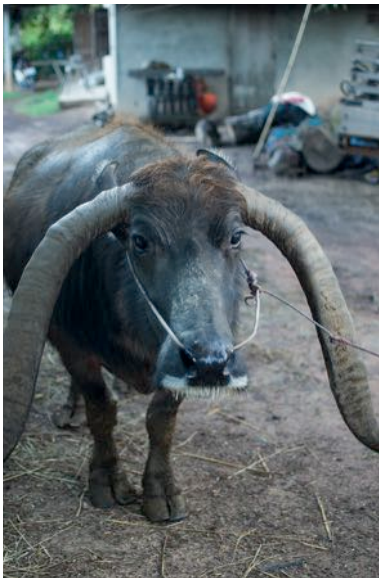
ส่วนประเด็นที่เรามุ่งหน้านั้น ก็คือเรื่องของอาชีพ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ ถ้าเขามีรายได้ไม่เพียงพอ จะเป็นปัญหาต่อการมีส่วนร่วม พื้นฐานคือการทำความเข้าใจถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียง สร้างอาหารภายในครัวบ้าน เน้นเกษตรกรรมยั่งยืน ส่วนคนที่จำเป็นต้องมีรายได้เสริมทางอื่น เราก็พยายามวิงวาทงบประมาณมาเติมเต็มให้พวกเขา หาหน่วยงานมาอบรมฝึกอาชีพ ถ้าเขามีรายได้เพียงพอ ความเป็นจิตอาสาจะตามมา

นอกจากนี้ เรื่องการศึกษาที่สำคัญมาก ตำบลห่างไกลแบบนี้ โอกาสทางการศึกษาก็ดูห่างไกลตาม ทาง อบต.โคกจางน ก็พยายามจัดสรรทุนการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความจำเป็น ซื้อหนังสือมาเติมห้องสมุด ล่าสุดเราสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการเรียนการสอนผ่านดาวเทียม ใ้ห่างประมาณ 50,000 บาท จัดซื้อโทรทัศน์ เครื่องรับสัญญาณ โดยมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งมี ชวีญแก้ว วัชรไทย์ รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษ เป็นประธานมูลนิธิ

ส่วนเรื่องสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม เราก็พยายามทำเต็มที่ โดยจัดสรรงบประมาณ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง วันนี้เราดูแลสุขภาพชุมชนด้วยการส่งเสริม ป้องกัน ให้ชาวบ้านรู้จักการดูแลสุขภาพ เพราะพื้นที่เราอยู่ไกล ต้องดูแลกันและกันก่อน ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วนก็มีรถ 1669 ไว้รองรับ ส่วนเรื่องสิ่งแวดล้อม อย่างหนึ่งที่เป็นปัญหาของตำบลเราคือการเผาขยะ ต้องพยายามรณรงค์ ปลูกฝังในเรื่องเกษตรอินทรีย์ แต่เรื่องนี้ต้องค่อยเป็นค่อยไป เพราะคนยังไม่ค่อยเข้าใจ ไม่เห็นปัญหาของการเผาที่มีต่อส่วนรวม

ทุกวันนี้ประชาชนในพื้นที่เริ่มเข้าใจถึงกระบวนการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น และท้องถิ่นเองก็รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้นเราควรมีอิสระในการตัดสินใจเชิงนโยบายร่วมกัน ระหว่างท้องถิ่นกับชุมชน ซึ่งเราเชื่อว่าจะนำพาชุมชนไปสู่อนาคต ยิ่งหากว่า เราสามารถสร้างตำบลโคกจานให้เป็นตำบลจิตอาสาด้วยแล้ว สิ่งดีๆ จะตามมาอีกมาก นั่นเป็นเรื่องที่ต้องดูกันไป ไม่ง่ายหรือสำหรับภาพฝัน เพราะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า วันนี้มีการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. ชาวบ้านเริ่มแบ่งเป็นกลุ่มๆ การเมืองเลยเข้มข้น ประชาชนแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ส่งผลให้หลายเรื่องที่ต้องทำ ชับเคลื่อนยากกว่าจะทำความเข้าใจว่า การเลือกตั้งจบแล้ว การพัฒนายังต้องเดินหน้า กว่าคนจะแยกแยะได้ จะมีสัญญาการอยู่ช่วงหนึ่ง

นั่นก็เป็นเรื่องที่คนตำบลโคกจานต้องเรียนรู้กันไป วันนี้เรามีความรู้ มีประสบการณ์ ซึ่งองค์ความรู้นี้มีไม่สิ้นสุด อยู่ที่ว่าเราชวนขยายใส่ใจหามาเติมทุนของเราอย่างน้อยแค่ไหน หากสำหรับตำบลโคกจานแล้ว ความไม่พร้อม ไม่สมบูรณ์ผลักดันเราให้หาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ...

บูรณาการเพื่อเป้าหมาย

รัชชัช ศิลาบุตร

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน

หน้าที่ของปลัดคือการบริหารข้าราชการ พนักงานจ้างในหน่วยงาน และเชื่อมประสานกับฝ่ายบริหาร ทั้งนายกองค้การบริหารส่วนตำบล รวมถึงสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งถ้าปลัดมีความสามารถเชื่อมประสานการทำงานของทุกฝ่ายได้อย่างไหลลื่น อุปสรรคเล็กใหญ่เพียงใด ก็ไม่ใช่เรื่องยากต่อการเอาชนะ

รัชชัช ศิลาบุตร เป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน ชายอารมณ์ดีที่เข้ากันได้กับทีมงาน โดยเน้นการบูรณาการงานทั้งหมด ด้วยการจุดประกายว่า งานทุกอย่างที่เข้ามาล้วนมีเป้าหมายเดียวกันคือพัฒนาชุมชน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

คนตำบลโคกจานเป็นนักต่อสู้ผู้ดีนรชนช่วยหารายได้เพื่อปากท้องของครอบครัว ยิ่งมองเห็นความลำบาก ก็ยิ่งต้องเข้าช่วยเหลือสนับสนุน ตั้งแต่อดีตจนถึงวันนี้ เราเป็นดินแดนเกษตรกรรมที่มุ่งพัฒนาเพื่อความยั่งยืน อย่างน้อยวันนี้ ก็มีชาวบ้านจำนวนมากหันมาผลิตข้าวหอมคุณภาพ ปลอดภัยด้วยเริ่มตอบรับกับกระแสของสุขภาพ และคุณภาพของสินค้า

เราอยากให้ตำบลโคกจานเป็นตำบลที่มีเกษตรกรรมยั่งยืน ดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีชาวบ้านเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อน โดยมี อบต. ทำหน้าที่หนุนเสริมในด้านวิชาการ และงบประมาณ

นอกจากนี้ตำบลโคกจานยังขับเคลื่อนเรื่ององค์กรสวัสดิการชุมชน กลุ่มอาชีพ ซึ่งมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการเติบโต ทั้งยังขับเคลื่อนการศึกษาของเด็ก เพิ่มเติมทุนและศักยภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 แห่ง รวมไปถึงโรงเรียนในพื้นที่อีก 4 แห่ง โดยขับเคลื่อนในเรื่องขอวิชาการไปพร้อมๆ กับการส่งเสริมคุณธรรม ที่สำคัญเรานำชุดความรู้ตามบริบทของพื้นที่มาปรับเข้ากับหลักสูตร อาทิ โรงเรียนชาวนาที่เรากำลังทำกันอยู่

ยิ่งเวลานี้ การทำงานท้องถิ่นมีความท้าทายมากขึ้น อย่างในอดีตมักมีคำพูดอยู่ว่า หน่วยงานปกครองมักคิดแทนชาวบ้านแทบทุกเรื่อง หรือแม้กระทั่งสั่งให้คิด สั่งให้ทำ แต่ปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้นอีกต่อไปแล้ว เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการปรับตัวเข้าหาประชาชน คิดแทนไม่ได้ ทำแทนไม่ได้ ต้องผลักดันให้ประชาชนช่วยคิดช่วยทำ แม้ว่าวันนี้เราต้องฟังนโยบายจากเบื้องบน แต่ก็เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ของกลุ่มจังหวัด เราต้องประยุกต์ภาพกว้างให้เข้ากับภาพแคบแห่งบริบทในพื้นที่เราได้

ตำบลโคกจานของเราใช้หลักการบริหารโดยเริ่มต้นจากกระบวนการประชาคม ให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นและเสนอในสิ่งที่เขาต้องการ เพื่อเป็นการเอาให้ถูกที่คัน คอยผลักดันให้เขาคิดเป็น ทำเป็น โดยใช้กระบวนการปลุกจิตสำนึก สร้างทัศนคติที่ตรงกัน

ทุกวันนี้มีเครื่องมือหลายชนิดที่จะช่วยให้ชาวบ้านตื่นตัว โดยเฉพาะการให้ข้อมูลข่าวสารซึ่งจะมีผลต่อชาวบ้านมาก เพราะข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้เขามีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น มีความรู้มากขึ้น และรู้ว่าโลกทุกวันนี้ไปถึงไหนแล้ว เขาจะไม่นั่งดูตายอีกต่อไป

ที่ตำบลโคกจานค่อนข้างมีความเสมอภาค ชาวบ้านมีบทบาทสูง เพราะเขาตระหนักแล้วว่าต่อไปนี่เขาจะต้องเป็นผู้กำหนดทิศทางการบริหารชุมชนท้องถิ่นของเขาได้เอง ชาวบ้านมีสิทธิที่จะเสนอแผนพัฒนาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง สามารถเข้าร่วมกระบวนการตรวจสอบการทำงาน ของ อบต. ได้เอง โดยมีการส่งตัวแทนของชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการตรวจรับพัสดุต่างๆ

วันนี้ชาวบ้านและท้องถิ่นต่างเป็นผู้จุดประกายการเรียนรู้ให้แก่กันและกัน เหมือนจุดเทียนขึ้นมาสักเล่มหนึ่ง คงไม่อาจให้แสงสว่างได้มากนัก แต่หากมีการสร้างระบบเครือข่ายการเรียนรู้ให้ขยายตัวมากยิ่งขึ้น แสงสว่างก็จะปรากฏขึ้นทุกหนทุกแห่ง วันนี้ชาวบ้านเริ่มเรียนรู้วิธีการรู้หลักการบริหารจัดการ รู้ความหมายและคุณค่าของจิตอาสา และรู้ว่าสุดท้ายแล้วสิ่งทีพวกเขาช่วยกันทำจะส่งผลอะไรต่อส่วนรวมและลูกหลานของเขาในอนาคตข้างหน้า...

การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

Management

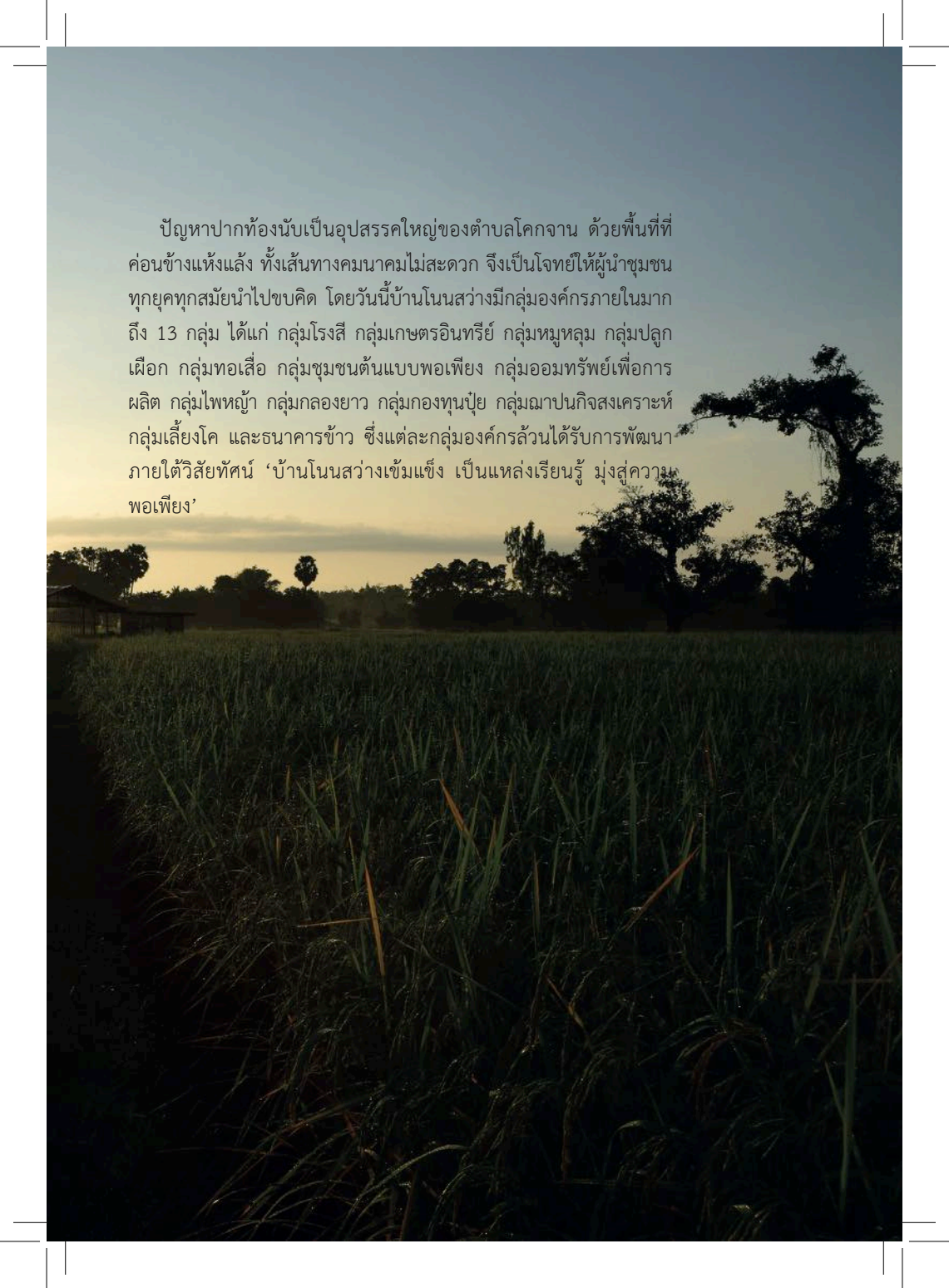

หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง

บ้านโนนสว่าง หมู่ที่ 9 ตั้งขึ้นในปี 2523 โดยชาวบ้านส่วนใหญ่อพยพมาจากบ้านโคกน้อย หมู่ที่ 7 ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูงเล็กน้อย แห้งแล้ง เส้นทางคมนาคมไม่สะดวก ถนนบางส่วนยังเป็นดินลูกรัง ด้วยเคยเป็นที่รกร้างมาก่อน ประชากรบ้านโนนสว่างส่วนใหญ่เป็นคนพื้นเมือง พูดภาษาอีสาน

สมศักดิ์ บุญราศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 มีวิสัยทัศน์ที่อยากให้หมู่บ้านของตัวเองพัฒนา โดยบ้านโนนสว่างแห่งนี้มีการกระจายอำนาจในการปกครองเป็นคุ้ม 4 คุ้ม ได้แก่ คุ้มตะวันลับฟ้า คุ้มประชาร่วมใจ คุ้มตะวันทองแสง คุ้มสามัคคีธรรม แต่ละคุ้มมีผู้นำ มีคณะกรรมการ ซึ่งจะนำปัญหามาพูดคุยกันทุก 1-2 เดือน โดยผู้นำคุ้มจะคอยสอดส่องดูแล และรายงานความเคลื่อนไหว ซึ่งนี่ก็เป็นตัวอย่างของการปกครองภายในหมู่บ้านแห่งนี้

ปัญหาปากท้องนับเป็นอุปสรรคใหญ่ของตำบลโคกจาน ด้วยพื้นที่ที่ค่อนข้างแห้งแล้ง ทั้งเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก จึงเป็นโจทย์ให้ผู้นำชุมชนทุกยุคทุกสมัยนำไปขบคิด โดยวันนี้บ้านโนนสว่างมีกลุ่มองค์กรภายในมากถึง 13 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มโรงสี กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มหมูลุม กลุ่มปลูกเผือก กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มชุมชนต้นแบบพอเพียง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มไผ่ญี่ปุ่น กลุ่มกลองยาว กลุ่มกองทุนปุ๋ย กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ กลุ่มเลี้ยงโค และธนาคารข้าว ซึ่งแต่ละกลุ่มองค์กรล้วนได้รับการพัฒนาภายใต้วิสัยทัศน์ ‘บ้านโนนสว่างเข้มแข็ง เป็นแหล่งเรียนรู้ มุ่งสู่ความพอเพียง’

หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง

เริ่มที่น้ำ จบที่น้ำ

จุดเริ่มต้นของการจัดการตนเองของหมู่บ้านโนนสว่างนั้นเกิดขึ้นเพราะปัญหาจากน้ำ โดย **สมศักดิ์ บุญราศรี** ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านโนนสว่าง เล่าให้ความเข้าใจฟังว่า ตำบลโคกจานมีปัญหาเรื่องน้ำมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยิ่งปีใดฝนขาดช่วง ชาวบ้านจะได้รับความเดือดร้อนกันถ้วนหน้า

“หมู่บ้านเรามีจำนวน 112 ครัวเรือน ทั้งหมดทำนา โดยอาศัยน้ำฝนทำปีละครั้ง หลังน้ำฝนไปที่นาจะเริ่มแห้ง ชาวที่กำลังเติบโตจะเริ่มมีปัญหาขาดน้ำ เกิดคำถามว่าจะทำอะไรให้มีน้ำพอใช้ จึงเริ่มมีการประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน โดย อบต. ประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาจัดทำฝายเพื่ออุปโภคบริโภค ตลอดจนทำการเกษตร และปศุสัตว์”

เป็นที่มาของฝายแม้วที่ชาวบ้านช่วยกันสร้างขึ้นในปี 2553 เพื่อกั้นน้ำในช่วงหน้าแล้ง โดยใช้กระสอบทรายวางเรียงกันเป็นชั้น ตัดกลางลำห้วย เพื่อชะลอให้น้ำไหลได้ช้า

“แล้วเรายังมีฝายประชาร่วมใจ ซึ่งทางอบต. ทาวีสดุมมาให้ ชาวบ้านเป็นคนลงแรงช่วยกันก่อสร้าง นอกจากนี้ยังมีฝายของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เพื่อกักเก็บน้ำจากห้วยกวางโตน” ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 เล่า

นอกเหนือจากการทำนาแล้ว ชาวบ้านหมู่บ้านโนนสว่างยังปลูกผักสวนครัวบริเวณรั้วบ้านไว้เก็บรับประทานกันในครัวเรือน บ้านหนึ่งปลูกสามอย่าง บ้านหนึ่งปลูกสี่อย่าง ทุกบ้านสามารถนำผักมาแลกเปลี่ยนกันได้ เป็นการลดภาระรายจ่ายในครัวเรือน โดยผู้ใหญ่บ้านสมศักดิ์บอกว่า วันนี้มี 3 ครัวเรือนที่หันมาปลูกผักขายอย่างจริงจัง และเป็นผักปลอดสารด้วย

เมื่อมีน้ำก็เหมือนมีหลักประกัน การันตีปากท้อง และรายได้ที่ได้มาในแต่ละปี ชาวบ้านไม่ต้องลำบาก หรือวิตกกังวลเหมือนก่อน

“วันนี้ทุกคนยังยืนหยัดบนถนนสายเกษตรกรรม ทุกบ้านยังคงทำนา ที่สำคัญคนบ้านเรายังคงทำนาด้วยสองมือ มีบ้างที่พึ่งพารถเกี่ยว เครื่องทุ่นแรง แต่ภาพของเกษตรกรรมในวันก่อนยังเห็นได้ที่นี่ เพราะเราทำเพื่อกินในครัวเรือน มีเหลือจึงขาย”

ทาง อบต.โคกจาน ก็ส่งเสริมให้ชาวบ้านยืนหยัดกับวิถีชีวิต รวมถึงสร้างการรวมกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง ผ่านการจัดประกวดคุ่มบ้านของตำบล เพื่อให้ทุกหมู่บ้านเกิดการรวมกลุ่ม โดยทำมาตั้งแต่ปี 2552 ซึ่งหมู่บ้านโนนสว่างก็เป็นหมู่บ้านที่ได้รางวัล

ความสำเร็จของหมู่บ้านโนนสว่างเป็นแรงผลักดันให้หมู่บ้านอื่นๆ ดำเนินรอยตาม ซึ่งไม่มีเพียงแต่ในระดับตำบลเท่านั้น เพราะหมู่บ้านโนนสว่างเป็นตัวแทนอำเภอ เข้าประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับจังหวัด โดยกรมพัฒนาชุมชน เมื่อปี 2554

ผู้ใหญ่บ้านสมศักดิ์ยิ้มพร้อมบอกเป็นเชิงขอภัยที่เล่าเรื่องไม่เก่ง แต่ของอย่างนี้มันไม่ได้วัดกันที่คำพูดอยู่แล้ว...

สมศักดิ์ บุญราศรี

หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง

ธนาคารข้าว

แม้จะเป็นเกษตรกรผู้ปลูก แต่ใช้ว่าจะต้องมีข้าวกินตลอดทั้งปี เพราะถ้าหากราคาผลผลิตยังไม่กระเตื้อง หรือชาวนายังไม่มีหนทางเอาชนะพ้อค้าคนกลางทั้งหลายได้ ความอดอยากก็คงมาเคาะประตูอยู่ร่ำไป

ธนาคารข้าวของบ้านโนนสว่างเกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 2533 ด้วยชาวบ้านในเวลานั้นประสบปัญหาไม่มีข้าวบริโภค กว่าจะถึงฤดูกาลทำนา และเก็บเกี่ยวครั้งหนึ่ง ก็ให้อดอยาก หรือเป็นหนี้เชื้อข้าวกันเป็นทิวแถว ข้าเมื่อฤดูทำนามาถึง ก็ไม่มีต้นพันธุ์สำหรับทำนา ต้องไปซื้อหามา ราคาก็ไม่ถูก แต่ละปีๆ ดำเนินไปเช่นนี้จนเป็นวัฏจักร

ฉลองชัย ทิมพักันต์

จรัล ทองหลาง สมาชิกกลุ่มธนาคารข้าวบ้านโนนสว่าง เห็นความว่า ผู้ใหญ่บ้านสมัยนั้น ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอตระการพืชผล เห็นปัญหา จึงจัดตั้งกองทุนธนาคารข้าวขึ้น เพื่อช่วยแก้ไขความเดือดร้อน

“สำนักงานเกษตรอำเภอตระการพืชผลสนับสนุนฉางข้าว และข้าวตั้งต้นจำนวน 120 กิโลกรัม รวมถึงมีการระดมทุนจากชาวบ้าน สมทบรวมกันทั้งสิ้นเป็น 800 กิโลกรัม” จรัลว่า

ในปีหนึ่งจะเปิดฉางให้สมาชิกกู้ยืมข้าวในธนาคารข้าว 1 ครั้ง ตรงกับช่วงเดือนพฤษภาคม ของทุกปี โดยปล่อยกู้ 120 กิโลกรัม ส่งคืน 144 กิโลกรัม สมาชิกทำการส่งคืนหลังฤดูเก็บเกี่ยว เว้นแต่ปีไหนที่แห้งแล้ง หรือเกิดภัยธรรมชาติไม่ได้ผลผลิต ก็จะยกประโยชน์ให้กับสมาชิก โดยค่อยทำการส่งคืนข้าวและดอกเบี้ยในปีถัดไป

ปัจจุบันธนาคารข้าวมีข้าวเก็บราว 9 ตัน โดยเป็นพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 และข้าว กข 6 (ข้าวเหนียว) ซึ่งถ้าในกรณีที่ปล่อยกู้ข้าวเหลือ จะมีการเปิดรอบที่ 2 ในเดือนถัดไป บางส่วนก็จะนำเข้าโรงสีชุมชน เพื่อสีเป็นข้าวสารขาย

“เรามีธนาคารข้าวของเราแล้ว ก็ยังมีโรงสีของเราด้วย ชาวบ้านที่เกี่ยวข้องแล้ว ต้องการสีข้าว ก็นำเข้าโรงสีหมู่บ้าน ซึ่งขอแลกค่าสีกับข้าวสารเพียงน้อยนิด หรือถ้าประสงค์จะขายให้โรงสี ก็จะไม่มีการหักเปอร์เซ็นต์ความขึ้น” จรัล เล่า

เวลานี้ธนาคารข้าวมีสมาชิก 72 ครัวเรือน ชาวบ้านช่วยกันดูแลในรูปแบบคณะกรรมการ ซึ่งทั้งหมดล้วนเป็นจิตอาสาเข้ามาทำงานเพื่อประโยชน์ของชุมชน

“วันนี้ชาวบ้านทุกคนมีข้าวสำรองอยู่ที่ธนาคาร เป็นหลักประกันความมั่นคงของชุมชน ซึ่งนับเป็นหนทางที่มีความยั่งยืน ไม่ว่าชาวบ้านจะต้องการข้าวไปหุง หรือต้องการพันธุ์ข้าว ก็ไม่จำเป็นต้องไปหาซื้ออื่นไกล เรามีธนาคารข้าวของเราเอง” จรัล ปิดท้ายพร้อมรอยยิ้ม...

จรัส ทองกลาง

หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง

โรงสีชุมชนอ่อนสีเกษตรอินทรีย์

ครั้งหนึ่งบ้านโนนสว่างใช้สารเคมีในการปลูกข้าว แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ความเป็นจริงปรากฏ เพราะนอกจากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มมากขึ้นแล้ว ชาวบ้านยังได้รับสารพิษตกค้าง ยิ่งเมื่อคิดที่ว่า คนทำยังต้องทนทุกข์ คนรับประทานที่ไม่รู้เรื่องเลยจะเป็นอย่างไร

ในปี 2546 ชาวบ้านโนนสว่างรวมกลุ่มกันทำนาเกษตรอินทรีย์ โดยเลือกที่นาของสมาชิก การทดลองประสบผลเป็นอย่างดี เกิดความต้องการการขยายแปรรูปข้าวอินทรีย์ จึงได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเกษตรอำเภอตระการพืชผล สนับสนุนโรงสีข้าวขนาด 1 ลูกหิน

นวิ ปุคะภาค สมาชิกกลุ่มโรงสีชุมชนอ่อนสีเกษตรอินทรีย์ เล่าว่า ที่ตั้งของโรงสีแห่งนี้ เคยเป็นของนางอ่อนสี พิมพกันต์ ผู้บริจาคที่ดินให้กับกลุ่ม จึงให้เกียรติตั้งเป็นชื่อ ต่อมาโรงสีข้าวแห่งนี้เริ่มมีกำลังผลิตไม่พอสอดคล้องความต้องการ จึงได้ประสานของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน ซึ่งได้ทำเรื่องต่อไปยังองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีอีกทอดหนึ่ง

“ช่วงปี 2552 องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีได้สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 300,000 บาท เพื่อสร้างโรงสีข้าว ขนาด 3 ลูกหิน ทั้งยังมีเครื่องคัดแยกข้าว 1 เครื่อง ตราซัง ขนาด 500 กิโลกรัม 1 เครื่อง และเครื่องเย็บกระสอบ 1 เครื่อง จากนั้นมีการระดมทุนสร้าง อาคารโรงสีข้าว จำนวน 80,000 บาท” ฉวี เล่า

จากนั้นจึงรับสมัครคนเข้าร่วมเป็นสมาชิก โดยมีการนำที่นามาลงเป็นหุ้น เพื่อทำข้าวอินทรีย์ ถึงเวลามีการรวมแรงกันไปทำนา โดยมีสมาชิก 18 คน

การดำเนินงานมีการจัดตั้งคณะกรรมการ 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายดำเนินงาน ฝ่ายการตลาด และฝ่ายผลิต กรรมการทั้งหมดไม่มีค่าตอบแทนใดๆ

ฝ่ายผลิตคอยเดินเครื่องสีข้าว ให้บริการสีข้าวให้กับประชาชนในหมู่บ้าน และแปรรูปข้าวเพื่อจำหน่าย โดยเป็นข้าวเปลือกที่ได้จากแปลงนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม และยังรับซื้อข้าวเปลือกจากชาวบ้าน ซึ่งจะทำให้การรับซื้อผลผลิตในเดือนพฤศจิกายน ทั้งข้าวเก่า ข้าวใหม่ ให้ราคาตามตลาด ราคาข้าวเปลือกข้าวหอมมะลิ 120 กิโลกรัม 1,600 บาท ถ้าสีแล้วจะได้ 72 กิโลกรัม ขายเป็นข้าวสารกิโลกรัมละ 25 บาท ถ้าชาวบ้านนำข้าวมาจ้างสี ทางโรงสีจะขอข้าวสาร 1 แก้ว ต่อข้าวสาร 1 กระสอบ

ฝ่ายการตลาดเป็นผู้จัดหาตลาด โดยมีทั้งการขายปลีกและส่ง ซึ่งราคาจะแตกต่างกัน ราคาสำหรับสมาชิกจะถูกกว่า นอกจากนี้โรงสียังมีรายได้จากขายแกลบ รำ (ขายให้กลุ่มหมูหลุม แกลบรองหมู รำให้แม่พันธุ์ และกลุ่มปลูกเผือก ซึ่งนำไปปลูกเผือก) ปลายข้าวก็สามารถขายให้คนที่ต้องการซื้อ

ทุกอย่างดำเนินการอย่างเป็นระบบ หมุนเวียนกันภายในหมู่บ้าน จากกลุ่มสู่กลุ่ม จบลงที่ความสุข...

ฉวี ปุคะภาค

หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง

เมื่อเฟือกกลายเป็นอาชีพ

คนตำบลโคกจานปลูกเฟือกจริงๆ ไม่ใช่ตีพท์สแลงอย่างที่ใช้กันทั่วไปในปัจจุบัน
จำปา วามะเขต เป็นชาวย้ายกลางคน ผิวเข้มแดดตัดกับพื้นขาวโนนยามอึม เขาเป็น
เกษตรกรอารมณ์ดี เป็นนักดนตรีของวงกลองยาว และเขาถือผู้นำเฟือกเข้ามาใน
หมู่บ้านโนนสว่าง

จำปา ย้อนความให้ฟังว่า จุดเริ่มต้นเกิดจากการไปหาเพื่อนที่บ้านดอนจัว ตำบลไหล่ทุ่ง อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2546 โดยจำปาเห็นว่า พื้นที่ที่มีความใกล้เคียงกัน และเผือกก็สามารถสร้างรายได้ จึงขอพันธุ์มาทดลองปลูกในพื้นที่บ้านของตนเอง

“ผมเอาพันธุ์เผือกน้ำมา ช่วงแรกผลผลิตยังไม่ดีเท่าที่ควร แหล่งรับซื้อก็ยังมี ต้องนำไปเร่ขายตามหมู่บ้านต่างๆ ลองผิดลองถูกอยู่ประมาณ 3-4 ปี จนมาเจอตลาดค้าส่งเจริญศรี ที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้มีรายได้เป็นกอบเป็นกำ ผมเริ่มต้นกับพื้นที่ 2 งาน ได้ราว 8,000 ตัน ราคาขายอยู่ที่กิโลกรัมละ 15 บาท หนึ่งกิโลกรัมได้ 3 ตัน”

เพื่อนบ้านโนนสว่างเห็นจำปาปลูกเผือกได้ผลดี ก็เริ่มขอพันธุ์นำไปปลูก จากเกษตรกร 1 ราย เพิ่มมาเป็น 7 ราย ขณะที่จำปาเองก็เพิ่มพื้นที่ปลูก จาก 2 งาน เป็น 2 ไร่ โดยทำในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ว่างเว้นจากการทำนา

ปี 2554 สมศักดิ์ บุญราศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 บ้านโนนสว่าง เห็นว่า การขนส่งผลผลิตมีค่าใช้จ่ายสูง จึงทำการประชุมหารือร่วมกับแกนนำหมู่บ้าน และเกษตรกรผู้ปลูกเผือก เพื่อแก้ไขปัญหา เกิดการตั้งกลุ่มขึ้นมาช่วยเหลือกันเองในชุมชน รวบรวมเผือกของแต่ละรายส่งขายพร้อมกัน ทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่ง และยังสามารถต่อรองราคากับตลาดได้

ในช่วงที่เฟือน้ำราคาตก หรือได้ผลผลิตไม่ดี กลุ่มจะรวมตัวกันแปรรูปเฟือกเป็นเฟือกฉาบ ส่งขายตลาด และร้านค้าทั่วไป นอกจากนี้ภายในกลุ่มยังมีการออมเงิน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน หมุนเวียนสำรองให้กับสมาชิกได้กู้ยืมในยามจำเป็น

ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 21 ราย โดยการรับสมัครนั้น สมาชิกต้องจ่ายค่าธรรมเนียมแรก เข้าจำนวน 100 บาท/คน และส่งเสริมให้มีการออมเดือนละ 30 บาท คณะกรรมการทำงาน ด้วยจิตอาสา ดำเนินงานตามขั้นตอน

จำปา เสริมอีกว่า กลุ่มใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เช่น แกลบจากโรงสีอ่อนสี เกษตรอินทรีย์ ซึ่งนำมาโรยหน้าดิน โดยขั้นตอนการปลูกไม่ยุ่งยาก เริ่มจากการไถแต่งหน้าดิน ปรับดินด้วยปุ๋ยหมัก ปูนขาว (เนื่องจากดินมีความเป็นกรดสูง) คราดให้เรียบ แล้วเริ่มทำการ ปลูก โดยใช้พันธุ์ที่เตรียมไว้

จำปาเล่าเรื่องด้วยรอยยิ้ม และพาไปชมแปลงเฟือกที่เพิ่งลงไว้ และระหว่างรอผลผลิต เติบโต จำปามีรายได้เล็กน้อยจากวงกลองยาว และการขายอาหาร เช่นเดียวกับเกษตรกรบ้าน โนนสว่าง ที่มีอะไรให้หยิบจับเป็นเงินทองตลอดทั้งปี...

หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง

กลุ่มทอเสื่อ

ต้นกมมักจะขึ้นอยู่ตามหัวไร่ปลายนา หลายบ้านปลูกไว้ทำเสื่อใช้กันเองในครัวเรือน นิยมทำกันในช่วงที่ไม่ได้ทำนา เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนชนบท หากแต่วันนี้เสื่อกลับเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

กลุ่มทอเสื่อบ้านโนนสว่างเริ่มต้นขึ้นในราวปี 2549 โดยมีสำราญ ดาษดา เป็นผู้ริเริ่ม โดยรวบรวมสมาชิกที่มีความรู้ และมีความสนใจในอาชีพนี้ เพื่อเปลี่ยนต้นกมให้เกิดเป็นชิ้นงานสร้างรายได้

“เราไปเห็นเพื่อนที่ตำบลบ้านแดง อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เห็นเขาทอเสื่อ ก็อยากทอ กลับมาเลยลองทำ ตั้งแต่ปี 2535 เพิ่งมาคิดถึงเรื่องอาชีพ และการรวมกลุ่มในช่วงหลัง” สำราญเล่า

กลุ่มทอเสื่อบ้านโนนสว่างได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน เป็นจำนวน 7,500 บาท เงินจำนวนนี้กลุ่มนำไปซื้อฟืม และซื้อพันธักมาปลูกเพิ่มเติม

“เริ่มต้นเรามีสมาชิกทั้งหมด 20 คน ในจำนวนนี้มีคณะกรรมการกลุ่ม 6 คน ทำงานในลักษณะจิตอาสา หลังตั้งกลุ่มมาได้ระยะหนึ่ง ก็เริ่มมีการเก็บเงินค่าหุ้นสมาชิกคนละ 100 บาท ต่อปี เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียน ปัจจุบันมีสมาชิก 30 คน”

ลักษณะการทำงานของกลุ่มนั้น ต่างคนต่างทำที่บ้าน รายได้เป็นของแต่ละคนไป โดยจะมีการหัก 50 บาทของราคาเสื่อที่ขายได้เข้ากลุ่ม ซึ่งมีราคาตั้งแต่ 150, 300 และ 500 บาท เพื่อเก็บเป็นกองทุนหมุนเวียน รวมถึงให้สมาชิกได้กู้ยืมไปซื้อถักด้วย โดยจะปล่อยกู้ในเดือนกุมภาพันธ์ คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี

สำราญ ดาษดา

“แต่ละปีจะมีการปันผล โดยร้อยละ 50 ปันคืนให้กับสมาชิก ร้อยละ 30 เข้ากองทุน
หมุนเวียน ร้อยละ 20 เป็นของคณะกรรมการ” สำราญसारยา

ต้นกนกนั้นสามารถปลูกได้ตลอดปี ขึ้นอยู่กับน้ำ ถ้าน้ำดี 3 ครั้ง ถ้าไม่ดี 2 ครั้ง โดยใช้
เวลาปลูก 3 เดือนก็สามารถเก็บได้ โดยก่อนจะนำมาสานได้ต้องผ่า แล้วนำตากกลางแดด 5-7
วัน แยกขนาดเอาไว้ ซึ่งผลิตภัณฑ์เส้นของกลุ่มได้มีการจัดทอเส้นเป็นรูปแบบต่างๆ ทั้งรูป
วงกลม ผืนพับ ขนาดยาว 10 เมตร และ 15 เมตร

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอเส้นบ้านโนนสว่างจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงที่ ชาวบ้านไม่ต้องหาตลาด
แม้จะเป็นรายได้ไม่มาก ไม่ทำให้ร่ำรวย แต่ทุกคนก็พึงพอใจ สังเกตได้จากรอยยิ้มบนใบหน้า...

หมู่บ้านจัดการตนเอง บ้านโนนสว่าง

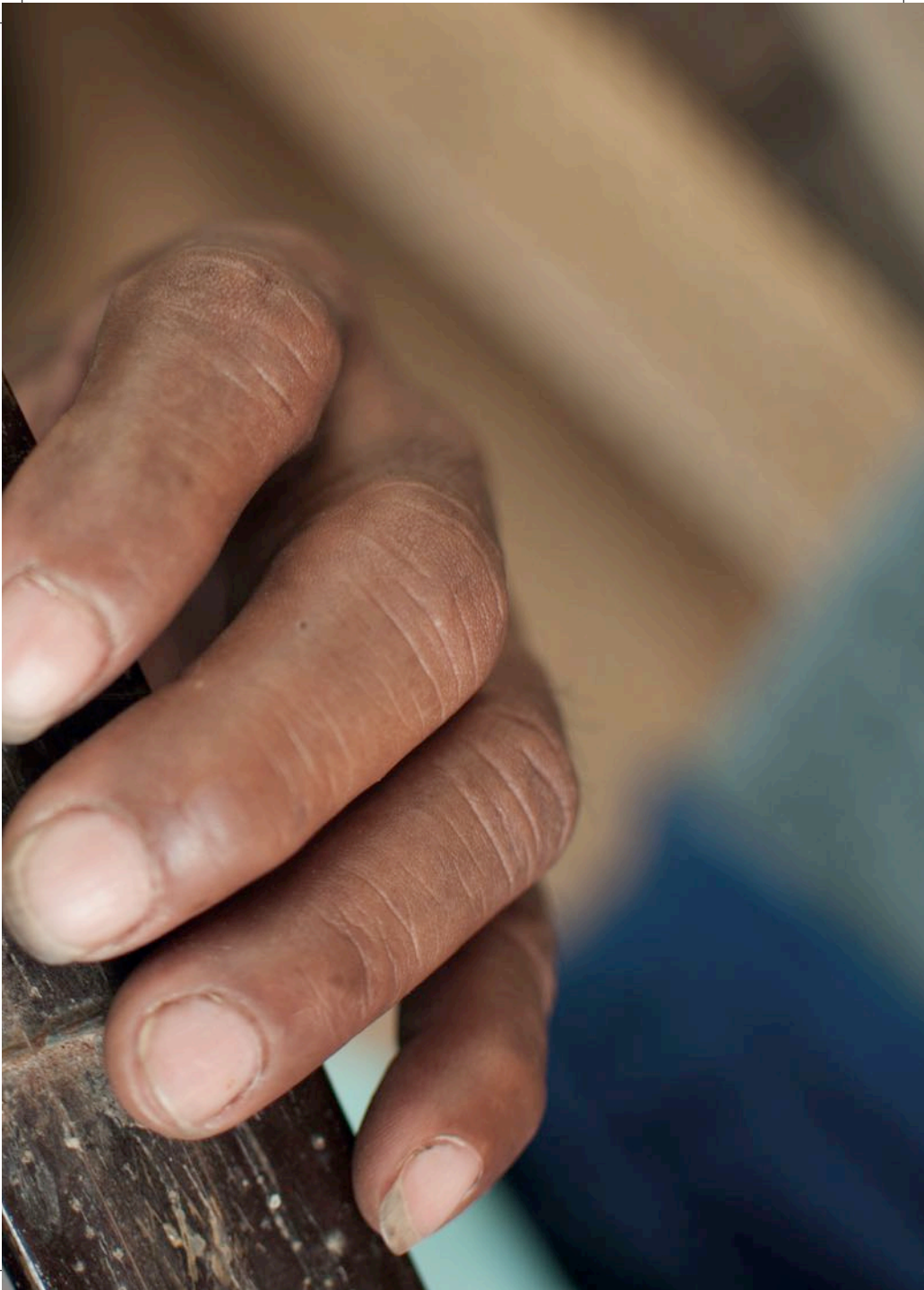
กลองยาวม่วนหลาย

ใครบางคนพูดถึง ‘กลองยาวไล่ยุง’ ขึ้นมา ชวนให้นึกแปลกใจอยู่ในที่ ว่ากลองยาวนั้นไปเกี่ยวอะไรกับการไล่ยุงในตำบลโคกจาน

ต้องย้อนความไปตั้งแต่ปี 2548 พิมพ์ ดาษดา ชาวบ้านโนนสว่างเป็นผู้มีความสนใจเรื่องกลองยาว จึงริเริ่มรวมกลุ่ม ตั้งเป็นวงกลองยาวขึ้นในหมู่บ้าน เริ่มต้นมีสมาชิกจำนวน 16 คน โดยพิมพ์ทำหน้าที่เป็นประธานกลุ่ม

“เริ่มต้นชุมชนมีงาน อยากจ้างวงกลองยาวมาเล่น แต่เขาไม่มา ผมกับเพื่อนในหมู่บ้านพอเล่นได้ แต่ไม่มีเครื่องดนตรี ก็ไปยืมกลองจากโรงเรียนในตำบลมาตีแก้ปัญหาคะเฉพาะหน้าไปก่อน หลังจากงานนั้น เราก็มาคุยกันว่าน่าจะจัดตั้งวงกลองยาวของเราขึ้น ทุกคนเห็นชอบจึงไปกู้เงินศูนย์ส่งเสริมหมู่บ้านจำนวน 10,000 บาท เพื่อซื้อเครื่องดนตรี อาทิ กลองเท็ง กลองยาว ฉิ่ง ฉาบ เล่นรวมวงกันมาเรื่อย”

หลังจากวงกลองยาวออกเดินตามงานได้หนึ่งปี ก็รวบรวมเงินได้ก้อนหนึ่ง จึงนำคืนหมู่บ้าน

พิมพ์ ตาขดดา

ในรายได้หลักของวงกลองยาวมาจากการทำงานเล่นภายในตำบล หรือภายในอำเภอ ทั้งงานบวช งานแต่งงาน งานกฐิน

“คือเราเล่นด้วยความสนุก ไม่ได้เป็นอาชีพ หลายงานพวกเราก็เป็นจิตอาสา ถ้าเป็นงานภายในหมู่บ้าน ภายในตำบลที่ไม่มีงบจ้าง แต่ต้องการให้เราไปเล่น ก็ยินดีไป ส่วนถ้ามีรายได้ พวกเราก็แบ่งเท่าๆ กันภายในวง” พิมพ์เล่า

นอกเหนือจากความรู้เรื่องการเล่นดนตรีแล้ว สมาชิกส่วนหนึ่งยังสามารถทำเครื่องดนตรีใช้เองด้วย

“เราทำพินเล่นเอง ไม่ยากอะไรมาก ในช่วงเวลาว่าง ก็รวมตัวกันฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง แล้วอีกงานที่เราทำร่วมกับ อบต.โคกจาน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกน้อย ก็คือ การตีกลองไต่ยุง”

กิจกรรมตีกลองไต่สูงเป็นกิจกรรมที่วงกลองยาว ร่วมกับชาวบ้าน รพ.สต.โคกน้อย และ อบต.โคกจาน ร่วมกันจัดปีละครั้ง โดยใช้กลองยาวเป็นสื่อรณรงค์การป้องกันโรคไข้เลือดออก เมื่อวงกลองยาวตีกลองไปหมู่บ้านไหน ประชาชนในหมู่บ้านออกมารณรงค์ร่วมกัน โรยทรายอะเบท ทำความสะอาดบ้านเรือน ทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ทำให้สถิติการเกิดโรคไข้เลือดออกลดลง

“ได้ทั้งอาชีพ ได้ทั้งสุขภาพ และเป็นการสร้าง อนุรักษ์ภูมิปัญญาให้อยู่คู่กับชุมชนต่อไป”
พิมพ์สรุป...

การดูแลสุขภาพชุมชน

Health

แพทย์แผนไทย sw.สต.โคกน้อย

แผนยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนากฎมีปัญญาไทย – สุขภาพวิถีไท (2550-2554) ได้ผ่านมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2550 ตามพระราชบัญญัติสาธารณสุขแห่งชาติ 2550 โดยมุ่งหวังส่งเสริม สนับสนุนการใช้ และพัฒนากฎมีปัญญาท้องถิ่นด้าน การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน ตลอดจนการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกน้อย ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านโคกน้อย ได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานีเป็นองค์กรที่ดำเนินการในระดับนโยบาย

อัญชลี จันทะแสง นักวิชาการสาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกน้อย อธิบายต่อว่า ในส่วนของการดำเนินงาน ได้มีสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เข้ามาสนับสนุนงบประมาณ โดยร่วมกับ อบต. จัดตั้งเป็นกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลโคกจาน

“มติการประชุมของคณะกรรมการกองทุนฯ ในปี 2554 เห็นชอบให้สนับสนุนการอบรมหลักสูตรผู้ช่วยแพทย์แผนไทย 372 ชั่วโมง ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี มี **สุวิมล บุตรวงษ์** เป็นผู้เข้ารับการฝึกอบรมคนแรก และเข้าทำงานประจำที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกน้อย ได้รับค่าตอบแทนจากเงินกองทุนฯ เดือนละ 3,000 บาท”

จากนั้นเริ่มมีการขยายผลความรู้ด้านแพทย์แผนไทยให้ อสม. ในพื้นที่ รวมถึงจัดตั้งเป็นแกนนำสุขภาพครอบครัว (กสค.) โดยมีการอบรมเป็นรายหมู่บ้าน สอนวิธีการปีบนิ้ววด นวดประคบ เพื่อให้ อสม. สามารถกลับมาจัดการดูแลสุขภาพภายในชุมชนตนเองได้

โดยชาวตำบลโคกจานผู้ถือบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง) ของโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ก็สามารถมารับบริการได้ฟรี

เข็มใจ บุญสอน

เทียนใจ บุญอ่อน แพทย์แผนไทยที่เข้าเวร เล่าให้ฟังว่า ในแต่ละวันจะมีผู้ป่วยเข้ามาใช้บริการ บิบนวด หรือทำกายภาพ โดยจะเข้ามาประจำที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โคน้อยในทุกวันจันทร์ วันอังคาร และวันพฤหัสบดี วันอื่นๆ ก็มีเจ้าหน้าที่หมื่นเวียนกันมาให้บริการ ไม่มีตกหล่น

“เราทำงานเชิงรุกกับชุมชน โดยจะมีการออกเยี่ยมชุมชน ผู้ป่วยบางรายไม่สามารถเข้ามาใช้บริการที่ รพ.สต. ได้ เราก็ไปทำให้ที่บ้าน บ้างต้องการบิบนวดเพื่อคลายกล้ามเนื้อ บ้างนวดประคบ แล้วแต่อาการ โดยจะมี อสม. เป็นผู้จัดคิวไว้ให้” เทียนใจเล่า

เทียนใจ อธิบายเพิ่มเติมว่า การนวดประคบสมุนไพรกำลังกลับมาเป็นที่นิยม ด้วยช่วยระบบการไหลเวียนของเลือด ทั้งหลอดเลือดแดง และหลอดเลือดดำ ตลอดจนน้ำเหลืองให้ไหลไปมาในภาวะสมดุล นอกจากนี้ยังช่วยให้กระดูก และกล้ามเนื้อมีความยืดหยุ่น และผลพลอยได้ที่ดีตามมาอีกอย่าง คือช่วยให้รู้สึกแจ่มใส ลดภาวะความเครียดได้ด้วย...

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ

พื้นฐานของระบบดูแลสุขภาพชุมชนมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกลไกสำคัญ โดยพื้นฐานของ อสม. นั้นเกิดจากการที่กระทรวงสาธารณสุขส่งเสริมและผลักดันให้มีในทุกชุมชน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2520 เพื่อเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงในการเป็นหูเป็นตา สอดส่องดูแลประชาชนในชุมชน

ในปี 2553 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานี (พมจ.) จัดให้มีการอบรมอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกจานจึงส่ง อสม. เข้าร่วมอบรมจำนวน 5 คน เป็นเวลา 3 วัน 2 คืน โดยอบรมในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ ผู้พิการ

เวียงวัน ละครพรม ประธาน อผส. ตำบลโคกจาน เล่าให้ฟังว่า ตามข้อมูลสถิติ จำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะชุมชนชนบท จึงจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะ คอยรับมือ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี การอบรมในครั้งนั้น ทำให้ อสม. มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุ มีความรู้เรื่องอาหาร ยา การสอนออกกำลังกาย

“เมื่อกลับมา อผส. 5 คน แบ่งเขตกันรับผิดชอบ ออกเยี่ยมดูแลสารทุกข์สุกดิบสัปดาห์ละ 2 ครั้ง สอนให้ตัวผู้สูงอายุรู้จักระแวดระวังโรคภัย ให้ความรู้เรื่องการรับประทานอาหาร แล้วเราก็บริการตัดเล็บ ตัดผม โดยได้มีการแบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 สี สีดง หมายถึงผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ป่วยติดเตียง สีเหลือง หมายถึงผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้บ้างเล็กน้อย และสีเขียว หมายถึงผู้สูงอายุทั่วไป ติดสังคม ทำอะไรเองได้ โดยการเยี่ยม จะเลือกเยี่ยมผู้สูงอายุในกลุ่มสีแดงก่อน” เวียงวัน เล่า

กระนั้นจำนวน อผส. ที่มีก็ไม่เพียงพอกับผู้สูงอายุที่มีอยู่ในตำบล ในปี 2555 จึงขยายผลการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จัดอบรม อผส. เพิ่มรอบ 2 จำนวน 22 คน รวมเป็น 27 คน

ในกลุ่มผู้ป่วยติดเตียง อผส. จะคอยแนะนำให้ความรู้ลูกหลานของผู้ป่วยในเรื่องการให้ยารวมถึงการออกกำลังกายที่พอทำได้ นอกจากนี้ ตำบลโคกจานได้ตั้งชมรมออกกำลังกายผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี 2550 จึงทำงานร่วมกัน

“หน้าที่ของเรา นอกจากออกเยี่ยมแล้ว ต้องกลับมาทำรายงาน และในปีหนึ่ง จะมีประชุมประจำปี ถ้าพบเห็นปัญหา ก็นำมาหารือกัน ช่วยเหลือกันและกันในชุมชน” เวียงวัน เล่า

อผส. ได้รับสนับสนุนงบประมาณในการออกเยี่ยมผู้สูงอายุจากกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลโคกจาน การมี อผส. ช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง “ไม่รู้สิว่าถูกทอดทิ้ง ซึ่งนอกจากจะช่วยให้ผู้สูงมีสุขภาพที่แข็งแรง ยังช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีไปด้วย...”

ชมรมผู้สูงอายุบ้านโคกจาน (แม่ ป๋ ธรรมดา)

ชมรมผู้สูงอายุบ้านโคกจานเป็นรูปแบบการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในหมู่บ้าน
ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 3 บ้านโคกจาน โดยได้เริ่มรวมตัวกันตั้งแต่ปี 2545 เริ่มต้นมี 13
คน ทำกิจกรรมร่วมกัน

ต่อมาในปี 2548 กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
เป็นการเสริมสร้างแทนการรักษา สถานีอนามัยในเวลานั้นจึงร่วมกับชมรมผู้สูงอายุ
ออกกำลังกายด้วยไม้ตะบองเพื่อสุขภาพ

ผู้สูงอายุจะรวมตัวกันที่ศาลากลางบ้านในช่วงเวลา 17.00 น. เพื่อรำไม้พลอง โดยประยุกต์ ทำการท่ามาเป็นท่าทางในการออกกำลังกาย

ประยงค์ บัวขาว รองประธานชมรมผู้สูงอายุ เล่าว่า ชมรมผู้สูงอายุบ้านโคกจานได้เข้า ประกวดการจัดกิจกรรมออกกำลังกาย ได้รางวัลชนะเลิศระดับตำบล จากนั้นทางสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดก็ได้จัดประกวดกิจกรรมออกกำลังกายโดยใช้ไม้ตะบอง และชมรมผู้สูงอายุ บ้านโคกจานก็ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับจังหวัด ในปี 2550

“เวลามีงานสำคัญในพื้นที่ อบต.โคกจาน ก็เชิญชมรมไปเปิดงาน แสดงการรำไม้พลองให้ กับแขกที่มาเยือนได้ชมกัน ก็ถือเป็นกิจกรรมที่ผู้สูงอายุภาคภูมิใจที่ได้ช่วยตำบล แล้วปีนี้เราก็ เริ่มทำรางวัลย้อนยุคเพิ่มเติม ผ่านโครงการกองทุนหลักประกันสุขภาพของตำบล” ประยงค์ เล่า

นอกจากออกกำลังกายแล้ว ชมรมผู้สูงอายุบ้านโคกจานยังรวมตัวกันแปรรูปสมุนไพรชาย โดย **ยุวพา ไชยแสง** เลขานุการชมรม เสริมว่า ในปี 2555 ทาง อบต.โคกจาน ได้ส่งผู้สูงอายุ จากบ้านโคกจานไปอบรมการแปรรูปสมุนไพรที่อำเภอ 2 คน เมื่อกลับมาก็เริ่มทำสมุนไพร หอม พิมเสนน้ำ ปัจจุบันกระจายความรู้ให้กับคนทั้งตำบล ทุกหมู่บ้านสามารถผลิตได้

“เรายังมีกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุร่วมกันอีก โดยของผู้สูงอายุหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 เป็นการออมวันละ 1 บาท เดือนละ 30 บาท ทำการเก็บในวันรับเบี้ยยังชีพ ปัจจุบันมีผู้สูงอายุเข้าร่วมมากกว่า 90 คน สวัสดิการมีช่วยเหลือกรณีเสียชีวิต 3,000 บาท นอนโรงพยาบาลได้คืนละ 100 บาท ไม่เกิน 5 คืน” ยุวพา เล่า

ผู้สูงอายุที่มีพลังจิตอาสา ทุกคนเกิดความสุขที่ได้ทำงาน รู้คุณค่าในตัวเอง สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคม นอกจากนี้จะเป็นการแก้ปัญหาในหลายเรื่อง สิ่งที่ผู้สูงอายุทำ ยังกลายเป็นทุนทางสังคม ซึ่งเป็นรากฐานที่สร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับชุมชนต่อไป...

1669 กุชีพไกลบ้าน ชาวโคกจานอุ้นใจ

ตำบลโคกจานอยู่ห่างจากตัวอำเภอ โดยเฉพาะในหลายหมู่บ้านที่อยู่ลึกจากถนนสายหลัก องค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน ในฐานะที่เป็นผู้จัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน จึงต้องหามาตรการรองรับ เป็นที่มาให้ เทพฤทธิ์ บัวโรย นายกององค์การบริหารส่วนตำบลโคกจานอยากให้มีชุดปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉิน รวมถึงรถปฏิบัติการแพทย์ฉุกเฉินให้บริการในพื้นที่

พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 มาตรา 33 ได้สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการจัดบริการการแพทย์ฉุกเฉินในพื้นที่ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการตามความเหมาะสมกับพื้นที่

ชาตรี เพื่องบุญ หัวหน้าหน่วยกู้ชีพองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน เล่าว่า ตั้งเดิมมีอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จนในปี 2554 นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโคกจานต้องการให้มีรถ 1669 บริการประชาชนในพื้นที่ ด้วยอยู่ห่างไกลแพทย์หมอ กรณีเกิดอุบัติเหตุฉุกเฉินจะได้มีหน่วยกู้ชีพเบื้องต้นให้บริการ รวมถึงช่วยนำส่งโรงพยาบาล

“นายกฯ ส่งเจ้าหน้าที่ อปพร. ไปอบรม 3 วันที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี โดยเราได้เรียนรู้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เมื่อกลับมา ก็เริ่มมีการจัดตั้งหน่วยกู้ชีพนี้ขึ้น มีสมาชิกด้วยกันทั้งหมด 6 คน ทาง อบต.โคกจาน จึงได้ทำเรื่องขอรับการสนับสนุนรถกู้ชีพคันหนึ่งจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อไว้ใช้ปฏิบัติงาน” ชาตรี เล่า

การทำงานของหน่วยกู้ชีพนี้ทำงานวันละ 3 กะๆ ละ 8 ชั่วโมง โดยสมาชิกทั้ง 6 คน แบ่งเป็นชาย 3 คน หญิง 3 คน จับคู่กันทำงาน ผู้ชายขับรถ ผู้หญิงคอยดูแลปฐมพยาบาล

รัชนิกรณ์ ลาวชัย สมาชิกหน่วยกู้ชีพองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน เสริมว่า ทางหน่วยกู้ชีพมีศูนย์กลางการทำงานอยู่ที่ด้านหน้าองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน มีวิทยุฉุกเฉินรับแจ้งเหตุ นอกจากเหตุฉุกเฉินแล้ว ยังมีงานป้องกันในยามที่ตำบลมีงานศพ งานประเพณีของชุมชน ซึ่งจะนำรถกู้ชีพออกไปประจำการ

“เรามี อปพร. คอยเป็นหูเป็นตาอีกแรง ทั้งตำบลโคกจานมี อปพร. ทั้งหมด 119 คน” รัชนิกรณ์ เล่า

ขณะที่ **ทิวาพร เหมอ่อน** บอกว่า สมาชิกหน่วยกู้ชีพจะได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนๆ ละ 6,500 บาท จาก อบต.โคกจาน

“เราทำงานกันทุกวัน ดูแลชุมชน 24 ชั่วโมง การมีหน่วยกู้ชีพนี้อยู่ช่วยให้คนตำบลโคกจานอุ่นใจ เราเองเมื่ออยู่นอกกะ ก็รู้สึกอุ่นใจว่าถ้าเกิดเหตุ ก็มีหน่วยกู้ชีพนี้คอยดูแล” ทิวาพร เล่า

ให้ชุมชนช่วยดูแล

Welfare

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจาน

ในตำบลที่ห่างไกลศูนย์กลางความเจริญเช่นตำบลโคกจาน ประชาชนส่วนมากเป็นเกษตรกร พวกเขาเหล่านี้ไม่มีสวัสดิการ ไม่มีเงินกองทุน นั่นจึงเป็นหน้าที่ของชุมชน ที่ต้องดูแลคนในชุมชนด้วยตัวเอง

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจานเริ่มต้นขึ้นในปี 2553 โดย เรืองศักดิ์ จารุพงษ์ ชาวบ้าน หมู่ที่ 6 บ้านนาตาล ได้ไปทำงานที่ตำบลคลองเจ็ด อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จึงได้พบกับ คงภพ กองเพชร ซึ่งเป็นประธานกลุ่มผู้สูงอายุ และสวัสดิการออมวันละบาท ที่นั่น ทำให้เห็นแนวคิด และแรงบันดาลใจที่จะทำกองทุนสวัสดิการที่บ้านตนเอง

ณพนรรจ์ โยธาจันทร์ รองประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจาน เล่าว่า กองทุนฯ นี้เป็นกองทุนที่ตั้งขึ้นเพื่อให้ชาวบ้านช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักการเสียสละ สร้างความสามัคคี ภายในตำบล

“เราเริ่มต้นในปี 2553 รวมกลุ่มกันในหมู่ที่ 6 บ้านนาตาลก่อน ชักชวนเพื่อนบ้านผ่านการพูดคุยให้ข้อมูล จนได้สมาชิกเริ่มต้น 126 คน จากชาวบ้านทั้งหมด 525 คน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประธาน รองประธาน เลขานุการ เจริญฤทธิ และมีนายอ อดต.โคกจาน เป็นที่ปรึกษา โดยลุงคงภพเข้ามาแนะนำให้ถึงบ้าน เราเลยจำลองระเบียบของตำบลคลองเจ็ดที่ลุงคงภพดูแลอยู่มาปรับใช้” ณพนรรจ์ เล่า

ขณะที่ วิรัตน์ บัวโรย เลขานุการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจาน อธิบายว่า การสมัครเป็นสมาชิกนั้นต้องเสียค่าสมัคร 20 บาท แล้วนำส่งเงินสมทบวันละบาท (เดือนละ 30 บาท) โดยนำส่งทุกวันที่ 1-31 มกราคม และวันที่ 1-31 พฤษภาคมของทุกปี

ต่อมากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจานต้องการรับสมัครทั่วทั้งตำบล จึงรวมตัวประชุมกัน และเสนอให้เชิญแกนนำหมู่บ้านอื่นเข้ามาเป็นคณะกรรมการ หมู่บ้านละ 1 คน เพื่อให้ไปหาสมาชิกให้จากหมู่บ้านที่เหลือ (ยกเว้นหมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 12 ที่มีกองทุนของตัวเองอยู่แล้ว) จนเวลานี้มีสมาชิกเพิ่มมาเป็น 247 คน

เมื่อกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจานเก็บเงินสมทบมาปีหนึ่ง (2553) ก็ได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่สมทบให้จำนวน 41,245 บาท และปี 2555 ได้รับเงินสนับสนุนอีก 72,270 บาท

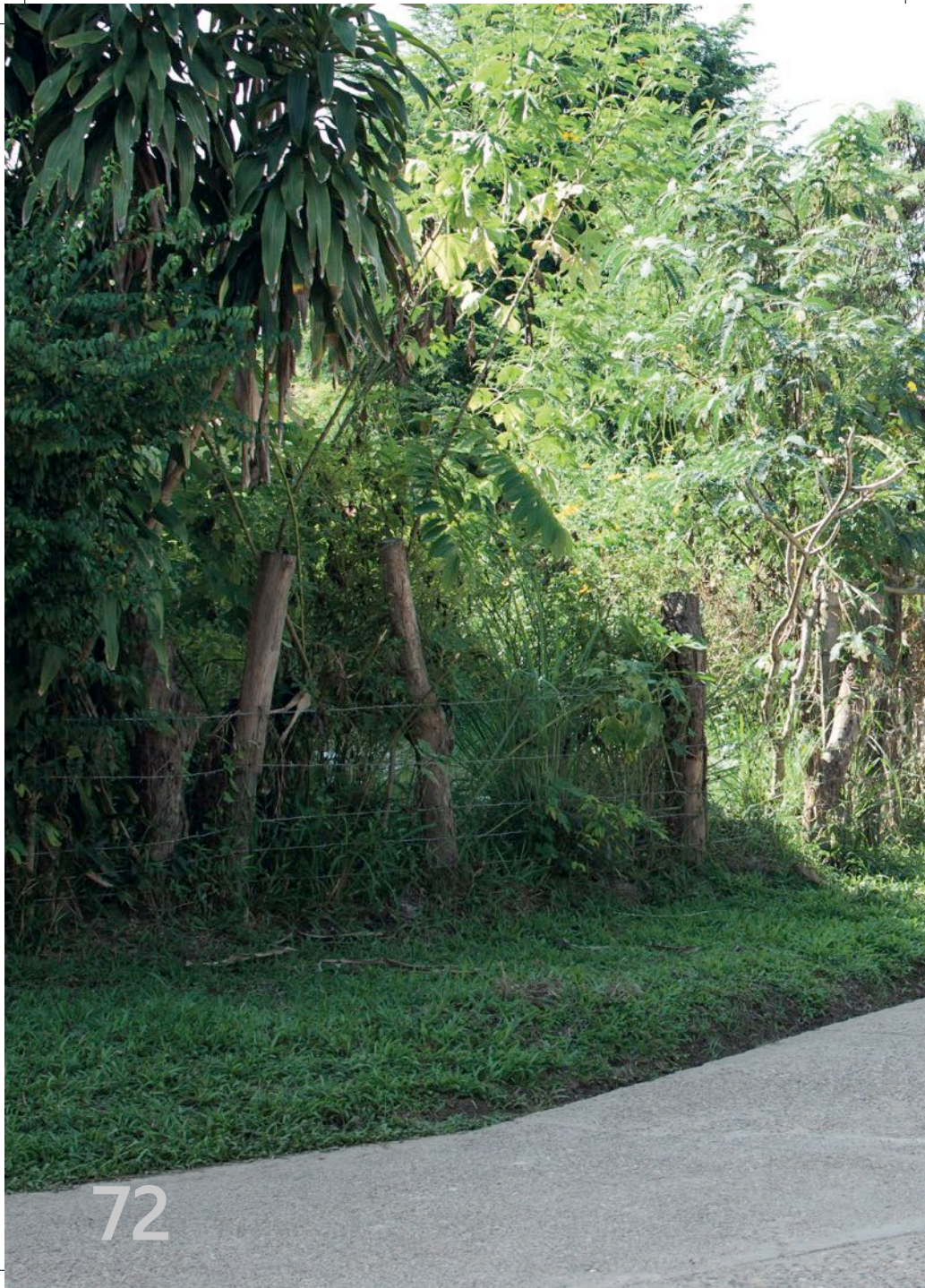
วิรัตน์ อธิบายว่า การเข้าเป็นสมาชิกนั้นไม่มีจำกัดอายุ แต่ต้องเป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลโคกจาน หลังจากเป็นสมาชิก 3 เดือน จึงจะมีผลคุ้มครอง แต่สมาชิกที่มีอายุในช่วง 60-80 ปี ต้องรอถึง 6 เดือน และสมาชิกที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ต้องรอ 9 เดือน

“หลักเกณฑ์ในการจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิก กรณีคลอดบุตร จะได้เงินรับขวัญ เป็นจำนวน 500 บาท ทั้งนี้ต้องมีสิทธิ์ได้ไม่เกิน 2 ครั้ง (บุตรไม่เกิน 2 คน) เจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล จะได้รับเงินคินละ 100 บาท ไม่เกิน 8 คินต่อปี มีการสนับสนุนทุนการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจะได้รับปีละ 300 บาท กรณีเสียชีวิตจะได้รับเงินช่วยเหลืองานศพ โดยถ้ามีอายุสมาชิกครบ 3 เดือน ถึง 1 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์ 3,000 บาท อายุสมาชิกครบ 1 ปี ถึง 2 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์ 5,000 บาท อายุสมาชิกครบ 2 ปี ถึง 3 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์ 7,000 บาท ถ้าอายุสมาชิกครบ 3 ปีขึ้นไป จะได้รับเงินสงเคราะห์ 10,000 บาท” วิรัตน์ สาธยาย

นอกจากนี้ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจานยังส่งเสริมกิจกรรมในชุมชน อาทิ สนับสนุนของรางวัลในการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติดที่ อบต.โคกจาน จัดขึ้น หรือช่วยเหลือสมาชิกประสบภัย ตั้งแต่ 200-500 บาท

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลโคกจานคือเครื่องยืนยันว่าชุมชนพร้อมที่จะร่วมมือร่วมใจ เพื่อดูแลช่วยเหลือกันภายในชุมชน แม้จะไม่มากมาย แต่ก็เพียงพอแล้วสำหรับคนโคกจาน...

ธนาคารหมู่บ้านโคกจาน

ธนาคารหมู่บ้านโคกจานก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2541 เนื่องจากในวันนั้น ชาวบ้านหมู่บ้านโคกจานมีปัญหาเรื่องหนี้สิน ขาดเงินทุนประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต กลุ่มแกนนำจึงรวมชาวบ้านจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านขึ้นตามโครงการธนาคารหมู่บ้านตามแนวพระราชดำริของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช.) โดยเริ่มแรกได้รับเงินสนับสนุนจากสงเคราะห์จังหวัดอุบลราชธานีจำนวน 20,000 บาท เพื่อเป็นทุนในการเริ่มดำเนินงาน

ไฟบูล บุญอ่อน รองประธานธนาคารหมู่บ้านโคกจาน ย้อนความให้ฟังว่า ความตั้งใจของ รพช. คืออยากให้ชาวบ้านหมู่ที่ 3 ทำไร่นาสวนผสม เงิน 20,000 บาทนั้น ต้องนำมาขุดบ่อน้ำ บ่อละ 2,000 บาท แล้วจัดตั้งเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำบ้านโคกจาน ก่อนที่จะต่อยอดออกมาเป็นธนาคารหมู่บ้านโคกจาน

“เขาอยากให้เรามืออาชีพที่มั่นคง เมื่อมืออาชีพ มีเงิน ก็ต้องมีการออม จึงส่งเสริมให้ประชาชน รวมกลุ่มออมเงินอย่างสม่ำเสมอ และใช้เงินออมดังกล่าวมาเป็นทุนให้สมาชิกกู้ยืม เริ่มต้นมี ชาวบ้านเข้าร่วม 55 คน รวมเงินออมได้ 5,700 บาท โดยทุกคนต้องเสียค่าสมัคร 20 บาท ค่า หุ้น 100 บาท มีเงื่อนไขว่าสมาชิกต้องฝากเงินทุกเดือนขั้นต่ำ 20 บาท สูงสุดไม่เกิน 1,000 บาท และห้ามว่างเว้นจากการฝากนานเกิน 3 เดือน” ไพบูล เล่า

การฝากถอนและปล่อยกู้ยืมนั้นจะทำทุกวันที่ 1 ของทุกเดือน ตั้งโต๊ะที่ศาลากลางบ้านโคกจาน เวลา 08.00-12.00 น. แต่ละปีจะมีการประชุมใหญ่หนึ่งครั้ง ในทุกวันที่ 1 ตุลาคม

“ธนาคารหมู่บ้านโคกจานมีปันผลให้กับสมาชิก อย่างปี 2557 ได้ร้อยละ 3 ส่วนอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้คิดร้อยละ 1 โดยครอบครัวหนึ่งไม่ให้เกิน 20,000 บาท เมื่อครบระยะเวลา 3 เดือน ให้นำเงินต้นมาคืน ถ้าเกินกำหนดระยะเวลานั้น ปรับดอกเบี้ยเป็นร้อยละ 2 นอกจากนี้ เรายังมีสวัสดิการให้กับสมาชิก เป็นค่าช่วยงานฉาบปูนกึ่ง กรณีสมาชิกเสียชีวิต โดยมอบให้ราย ละ 1,000 บาท”

ปัจจุบันธนาคารหมู่บ้านโคกจานมีสมาชิก 398 คน โดยเป็นชาวบ้านหมู่ที่ 3 ซึ่งมี 114 ครัวเรือน และหมู่ที่ 1 มี 107 ครัวเรือน การรับสมัครสมาชิกแต่ละปีมีเงื่อนไขไม่รับเกิน 20 คนต่อปี

เห็นเป็นธนาคารหมู่บ้าน แต่ก็มีเงินหมุนเวียนเกือบ 3 ล้านบาท บริหารงานโดยคณะกรรมการทั้ง 8 คน ซึ่งตัวเลขดังกล่าวเป็นเครื่องยืนยันการันตีว่าในยามที่เดือดร้อน ยังมีแหล่งเงินทุนที่เป็นธรรม ด้วยเป็นเงินที่ทุกคนร่วมใจกันออม เพื่อแบ่งปันและช่วยเหลือกันและกันในหมู่สมาชิก...

A photograph showing several water buffaloes in a wooden stall. The buffaloes are dark-colored and are standing behind a wooden railing. The stall has a wooden roof and walls. The lighting is somewhat dim, and the overall scene is a typical rural setting.

กองทุนโค-กระบือตำบลโคกจาน

คนตำบลโคกจานมีรายได้น้อยมาก นัก บางครอบครัวมีหนี้สิน ทำให้การทำนาในแต่ละปีติดขัดไปด้วยปัญหาหลายๆ ด้าน ไม่มีทุนรอนเหลืออยู่ บางบ้านไม่เหลือข้าวเหลือควายนองไปทางไหนก็พบแต่อุปสรรค คนที่นี่จึงเกิดความคิดตั้งกองทุนเลี้ยงโค-กระบือขึ้น เพื่อช่วยเหลือกันในชุมชน

ดอกรัก เจริญรอย

กองทุนเลี้ยงโค-กระบือเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2537 โดยใช้งบประมาณของสภาตำบลโคกจาน ช่วยประชาชนในตำบลที่ยากจน ไม่มีโค และกระบือไถนา ให้สามารถยืมโค-กระบือไปเลี้ยง เริ่มต้นมีการประชามคมแต่ละหมู่บ้าน มีเข้าร่วม 50-60 ครอบครัว ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ 9 คนที่มาจากสภาตำบลโคกจาน ประกอบด้วยฝ่ายบัญชี ฝ่ายการจำหน่าย ฝ่ายดำเนินงาน และดำเนินต่อเนื่องเมื่อเปลี่ยนผ่านสู่องค์การบริหารส่วนตำบล

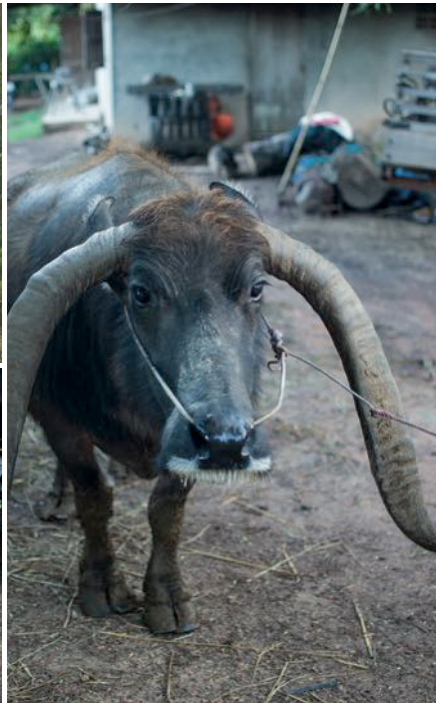
ดอกรัก เจริญรอย สมาชิกกองทุนโค-กระบือตำบลโคกจาน เล่าให้ฟังว่า สมาชิกแต่ละคน ต้องทำตามกฎกติกา

“คนในตำบลโคกจานที่เดือดร้อนจริงๆ มีความจำเป็นจริงๆ จะได้รับการพิจารณา ก่อนเพื่อนำควายมาเลี้ยง ครอบครัวละ 1 ตัว ไว้ใช้งาน ถ้ามีการตกลง ลูกตัวแรกตกเป็นของผู้เลี้ยง ถ้าตกลงตัวที่สองจะตกเป็นของกลุ่ม แต่ผู้เลี้ยงต้องเลี้ยงให้ลูกตัวที่สองมีอายุ 5 เดือนขึ้นไป เพื่อให้ลูกหย่านนมแม่ แล้วจึงย้ายไปให้คนอื่นเลี้ยงต่อไป ถ้าต้องการเลี้ยงตัวแม่ต่อ นั้น หลังจากตกลงตัวที่สอง ต้องเลี้ยงลูกตัวที่สองให้ได้ 1 ปี 5 เดือน แล้วส่งคืนเฉพาะลูกตัวที่ 2 ให้กองทุน ในกรณีถ้าไม่มีการตกลง คณะกรรมการจะจัดหาตัวใหม่ให้ผู้เลี้ยง และถ้าหากลูกออกมาเป็นตัวผู้ คณะกรรมการพิจารณาจำหน่ายแลกเปลี่ยนตัวเมียแทน” ดอกรัก อธิบาย

การเลี้ยงโค-กระบือนั้นคณะกรรมการจะพิจารณาคุณสมบัติผู้เลี้ยง ดูว่ามีความประสงค์จะเลี้ยงมากน้อยแค่ไหน อย่างดอกรักรันั้นยังคงเลี้ยงอยู่จนถึงปัจจุบัน ทำทุนจากตัวแรกมีการตกลูกต่อมาถึง 11 รอบ

ปัจจุบันคณะกรรมการเป็นสมาชิก อบต. ทุกหมู่บ้าน เป็นกันโดยตำแหน่ง เปลี่ยนทุก 4 ปี ตามวาระเลือกตั้ง

“เรามีรายได้เพิ่ม มูลวัวมูลควายนำมาทำปุ๋ยคอกเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน แล้วยังเป็นการอนุรักษ์พันธุ์ไปด้วย วันนี้นักลุ่มมี โค-กระบือราว 150 ตัว หมุนเวียนให้กับสมาชิก”
ดอกรักรั สรป...

เกษตรกรรมยั่งยืน

Sustainable Agriculture

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ
สนับสนุน - โท
สิ่งสุดท้ายบนโลก
117 หมู่ 4 บ้านโคก ตำบลโคกสูง
อำเภอศรีนครพนม จังหวัดสุพรรณบุรี
สนับสนุนโดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ด

ในยุคหนึ่งเกษตรกรตำบลโคกจานก็เหมือนชุมชนชนบทอื่นๆ ที่หลงเชื่อคำโฆษณาอันเกินจริงของปุ๋ยเคมี ซึ่งเปรียบเสมือนยาเสพติด ด้วยครั้งแรกได้ผลดี แต่ครั้งต่อๆ ไปกลับต้องใช้มากขึ้นๆ เพื่อให้ได้ผลดีดังเช่นครั้งก่อน กว่าจะรู้ว่าได้เสียอะไรไปบ้าง ก็ต้องใช้เวลานานนับปี

สัมฤทธิ์ บังเกิด

ปัญหาเริ่มจากปุ๋ย คนตำบลโคกจางก็จบที่ปุ๋ย เมื่อได้รับงบประมาณอุดหนุนเศรษฐกิจมาจากจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2545 เป็นจำนวนเงิน 1 ล้านบาท ชาวบ้านรวมตัวหารือกัน และได้สะท้อนปัญหาออกมาโดยพร้อมเพรียงว่าใช้สารเคมีเยอะไป จึงได้เริ่มต้นรวมกลุ่ม 150 คน จากทั้ง 12 หมู่บ้าน เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ก่อนที่ต่อมาได้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอัดเม็ดตำบลโคกจาง โดยมีบรรจง สืบบุญ เป็นประธานกรรมการคนแรก

เม็ดเงิน 1 ล้านบาทได้รับการจัดสรรเป็นเครื่องจักร ตัวอาคาร ซึ่งสร้างอยู่บนที่ดินสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน และมีการลงหุ้นๆ ละ 100 บาท คนละไม่เกิน 10 หุ้น ได้เงิน 47,420 บาท จึงนำไปซื้อวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ย

สัมฤทธิ์ บังเกิด ประธานกลุ่มปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เสริมว่า ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 242 ราย กระจายอยู่ทั่วทั้ง 12 หมู่บ้าน บริหารงานโดยคณะกรรมการ 15 คน โดยการผลิตปุ๋ยจะทำปีละ 1 ครั้ง ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน โดยใช้วัตถุดิบในพื้นที่ ในปีหนึ่งจะมีปุ๋ยราว 20 ตัน

“เราใช้แรงงานจากสมาชิกมาผลิตปุ๋ย โดยจ่ายค่าจ้างเป็นปุ๋ยให้ 2 วันต่อกระสอบๆ ละ 50 กิโลกรัม ลูกค้าของเราส่วนใหญ่ก็เป็นคนตำบลโคกจาง แต่สำหรับสมาชิกก็มีสิทธิพิเศษกว่าคือเราปล่อยเป็นสินเชื่อปุ๋ย หลังฤดูเก็บเกี่ยวค่อยนำเงินมาชำระ ส่วนราคาขาย เราขายที่กระสอบละ 400 บาท” สัมฤทธิ์เล่า

ในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดนั้น จะนำส่วนผสมจำพวกเศษใบไม้ มาหมักกับมูลสัตว์ จากนั้นเข้าเครื่องผสม แล้วแผ่ตากเอาไว้ เมื่อครบ 1 เดือน จึงทำการกลับกอง แล้วทิ้งไว้อีก 1 เดือน เอามาเข้าเครื่องบดละเอียด จะได้เป็นปุ๋ยหมักที่เป็นผงละเอียด แล้วจึงนำเข้าเครื่องร่อนเม็ด ผ่านกระบวนการอีก 15 นาที การปั่นครั้งหนึ่งจะได้ปุ๋ยอินทรีย์ 30 กิโลกรัม โดยเมื่อได้เป็นเม็ดออกมาแล้ว จะต้องตากในร่ม 3 วัน ก่อนบรรจุถุงจำหน่าย

ในแต่ละปีจะมีการนำกำไรที่ได้มาปันผลคืนให้กับสมาชิก โดยแบ่งเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการไม่เกิน ร้อยละ 20 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานร้อยละ 30 ค่าใช้จ่ายสำหรับศึกษาดูงานร้อยละ 5 เงินปันผลร้อยละ 25 เข้ากลุ่มอีกร้อยละ 20

แม้วันนี้จะยังมีชาวบ้านส่วนหนึ่งที่ยังพึ่งพาสารเคมี แต่ก็ถือว่าน้อยมากแล้ว เมื่อเทียบกับอดีต วันนี้เกษตรกรตื่นรู้กันเป็นส่วนใหญ่ และพวกเขาเลือกสิ่งที่ดีที่สุดจากประสบการณ์ของตัวเอง มิใช่จากถ้อยคำใด...

สมุนไพรรตึ นืออชัฟ

สภาพแวดล้อมบริเวณหมู่ที่ 4 บ้านไร่ตง มีความร่มรื่นผิดแผกไปจากส่วนอื่นๆ ของตำบลโคกจาง ด้วยที่นึ่ชาวบ้านพร้อมใจกันปลูกพืชผักสวนครัว และช่วยกันดูแลพื้นที่หน้าบ้านเป็นอย่งดี นอกจากบรรยากาศที่ร่มรื่นแล้ว บ้านไร่ตงยังเป็นที่แห่งเพาะปลูกสมุนไพรร

จาร์ก ทาวรรณย์ ประธานกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรร เล่าว่า ดั้งเดิมพื้นที่ในบ้านปลูกสมุนไพรรไว้ใช้ในครัวเรือน กระทั่งปี 2554 ได้ชักชวนเพื่อนบ้านรวมกลุ่มกันปลูก เนื่องจากเห็นว่าโรงพยาบาลตระการพิชญ์ลัรบซื้อสมุนไพรรหากแต่ต้องเข้าเป็นเครือช่ายกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพรรของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทยและการแพทย์ทางเลือกของโรงพยาบาล

จารึก ทาวะรมย์

“ทีนี้ทางโรงพยาบาลก็จะมีเกณฑ์การประเมินผู้ปลูกว่าจะผ่านเข้าเป็นเครือข่ายได้หรือไม่ โดยพิจารณาว่าพื้นที่มีความเหมาะสมไหม อยู่ใกล้กองขยะหรือห้องน้ำกินไปหรือเปล่า ใกล้สวนที่มีการฉีดสารเคมีไหม ต้องทำแนวป้องกันในบ้าน รวมถึงแหล่งน้ำต่างๆ ต้องสะอาด”
จารึก เล่า

เริ่มต้นมีเพียงบ้านไร่ตง หมู่ที่ 4 แต่ต่อมาเริ่มมีการขยายผล ซึ่งโรงพยาบาลตระการพืชผล พยายามสร้างเครือข่ายทั้งอำเภอ ขณะที่ตำบลโคกจานมีสมาชิก 30 ครัวเรือน โดยในจำนวนนี้เป็นครัวเรือนในหมู่ที่ 4 มากถึง 27 ครัวเรือน

พิสมัย ทาวะรมย์ ภรรยาและเป็นกรรมการกลุ่มผู้ปลูกสมุนไพร เสริมว่า สมุนไพรที่ทางโรงพยาบาลตระการพืชผลให้ปลูกก็มี ไพล ขมิ้นชัน ซึ่งเป็นตัวหลัก ที่เหลือมีขุมเห็ดเทศ ใบเตย ตะไคร้หอม รางจืด บอระเพ็ด เพชรสังฆาต และเวลานี้โรงพยาบาลตระการพืชผลได้นำใบหม่อน มาให้ทดลองปลูกด้วย

พิสมัย ทาเวรัมย์

“ทางโรงพยาบาลตระการพืชผลจะส่งเจ้าหน้าที่มาประเมินเสมอ ดูอายุสมุนไพร ว่าพร้อมเก็บแล้วหรือยัง สำหรับราคานั้น โรงพยาบาลตระการพืชผลประกันราคาให้ 12 บาท ทำการประเมิน 5 ครั้ง ถ้าผ่านก็บวกเพิ่ม ยกเว้นโพลที่ประกันราคาให้ 15 บาท ด้วยต้องใช้เวลาลงถึง 2 ปีกว่าจะได้ผลผลิต ทางเราได้รับการประเมินเต็มตลอด” พิสมัยเล่าด้วยรอยยิ้ม

ราคาของสมุนไพรนั้นแตกต่างกันไป ด้วยรายละเอียดในการปลูกที่ต่างกัน อย่าง ขมิ้นชัน กิโลกรัมละ 23 บาท โพล 25 บาท ตระไคร้หอม 15 บาท ใบมะขามแห้ง 30 บาท ใบหนาดสด 15 บาท บอระเพ็ด 15 บาท และสมุนไพรอื่นๆ กิโลกรัมละ 15 บาทเป็นอย่างต่ำ

นอกจากปลูกสมุนไพร ที่บ้านของจารึกและพิสมัยยังทำสวนครัวผสมผสาน เน้นปลูกเพื่อกินเพื่ออยู่ เท่านั้นแหละความสุข...

การศึกษา 'วิชาชีวิต'

Live & Learn

อิสริยาภรณ์ ราชูกร

โรงเรียนชานาเกษตรอินทรีย์ หมู่ที่ 8

อิสริยาภรณ์ ราชุกร เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วันหนึ่งในเดือนพฤศจิกายน ชาวในถิ่นนาของโรงเรียนบ้านโคกน้อยกำลังดงาม **อิสริยาภรณ์**อยู่ที่แปลงนากับเพื่อนๆ เธออยู่ในชุดเนตรนารี มือหนึ่งถือเคียวพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวผลผลิต

ย้อนกลับไปหลายปี ที่บ้านโนนสว่างจะมีการลงแขกทำนาของชาวบ้าน **สุรียัน จันจตุ** ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกน้อยได้เห็น และเกิดแรงบันดาลใจอยากให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตชาวนาที่เป็นอาชีพของบิดามารดา ด้วยปัจจุบันอาชีพการทำนาได้เปลี่ยนวิธีการไปมากแล้ว มีการจ้างแรงงานมากขึ้น ลูกมีหน้าที่เรียนหนังสือเท่านั้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของโรงเรียนชานาเกษตรอินทรีย์

ความที่โรงเรียนบ้านโคกน้อยมีที่ดินอยู่ 10 ไร่ 2 งาน 96 ตารางวา จึงปรับพื้นที่เป็นนา โดยร่วมกับกลุ่มชาวบ้าน และผู้นำชุมชนบ้านโคกน้อย บ้านโนนสว่าง บ้านโนนยาง อบต.โคกจาน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาตระการพิษผล ในปี 2549

ประภาส แก้วกลิงกลม

ประภาส แก้วกลิงกลม ครูประจำโรงเรียนบ้านโคกน้อย เล่าให้ฟังว่า การทำนาเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยเป็นการบูรณาการเข้ากับหลักสูตรปกติ

“ในรายวิชาเด็กจะได้เรียนรู้วิชาการ อย่างวิชาวิทยาศาสตร์ เด็กๆ จะเรียนรู้เรื่องของแร่ธาตุ ในดิน ระบบนิเวศ ในวิชาคณิตศาสตร์ เด็กๆ จะได้เรียนรู้ถึงการลงทุน การทำบัญชีรายรับรายจ่าย” ประภาส เล่า

เมื่อถึงฤดูทำนา เด็กๆ จากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ทั้งหมดจะไปพร้อมกันเพื่อร่วมปักดำ โดยมีชาวบ้าน รวมถึงเจ้าหน้าที่ อบต.โคกจาน มาร่วมกิจกรรมด้วย ในช่วงดูแลข้าว ก็จะมีชั่วโมงการทำงานพื้นฐานอาชีพที่เปิดโอกาสให้เด็กๆ ไปใส่ปุ๋ยต้นข้าว

นอกจากนี้เด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านโคกน้อยยังได้เรียนรู้ในเรื่องของการทำปุ๋ยหมักจากใบไม้ เศษหญ้า เศษอาหาร ขี้วัว และรู้จักการใช้หัวเชื้อ พด.2 รวมถึงการทำปุ๋ยน้ำหมักจากเศษอาหาร อีเอ็ม หน่อกล้วยบด และกากน้ำตาล

เดือนพฤศจิกายนเป็นช่วงเก็บเกี่ยว เด็กนักเรียนร่วมกับชาวบ้านจะมาลงแรงช่วยกันเกี่ยวข้าว นวดข้าว โดยผลผลิตข้าวอินทรีย์แต่ละปีจะอยู่ที่ 2,000 กิโลกรัม แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมแต่ละปี

นอกจากนี้ โรงเรียนบ้านโคกน้อยยังส่งเสริมให้เด็กนักเรียนไปร่วมกิจกรรมสร้างฝายชะลอน้ำกับชาวบ้าน และสอนให้ปลูกผักสวนครัวในพื้นที่ว่างของบ้าน หรือนำวัสดุเหลือใช้อย่างยางรถยนต์เก่ามาเป็นภาชนะปลูกผัก

ทุกวันนี้ เด็กนักเรียนในโรงเรียนบ้านโคกน้อยบริโภคข้าวอินทรีย์จากแรงงานของตัวเอง ทุกคนรู้ที่มา จึงเห็นคุณค่าของข้าว ชื่นชมกับความสำเร็จของตัวเอง จากความสำเร็จของโรงเรียนบ้านโคกน้อย เกิดการขยายผลสู่โรงเรียนบ้านโคกจาน โรงเรียนบ้านโคกใหญ่ และโรงเรียนบ้านแอมเจริญ

เมื่อมองดูอิสริยาภรณ์กับเพื่อนๆ ทุกคนคล่องแคล่วว่องไว ท่ามกลางอากาศที่ร้อน แต่ไม่มีใครบ่น ทุกคนเก็บข้าวแล้วจับมัดเป็นกำๆ ไว้ รอเวลาที่จะนวดข้าวต่อไป...

สภาเด็กและเยาวชน

สภาเด็กและเยาวชนตำบลโคกจานก่อตั้งเมื่อปี 2552 โดยมีที่มาจากนโยบายของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอุบลราชธานีต้องการส่งเสริมให้เยาวชนเกิดการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในตำบล ทั้งนี้ เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาเสพติดการทะเลาะวิวาท และการตั้งครุฑก่อกวนวัย

อภิญา ผาไชย รองประธานสภาเด็กและเยาวชน และ**ศรธรรม พิมพ์กันต์** สมาชิกสภาเด็กและเยาวชน ทั้งสองเป็นแกนนำเยาวชน อาศัยอยู่ที่บ้านนาตาล หมู่ที่ 6 โดยอภิญาเล่าว่า อบต.โคกจาน ได้เชิญให้แกนนำเยาวชนในพื้นที่เข้าไปร่วมพูดคุยหารือเรื่องการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบลโคกจาน

“ในช่วงแรกทางผู้ใหญ่ขอให้จัดตั้ง แต่ก็ยังไม่ได้มีกิจกรรมอะไรเป็นรูปเป็นร่าง มีงานอะไรเยาวชนในพื้นที่ก็จะไปช่วยกันตามปกติ เช่นในเรื่องของการแสดง เล่นดนตรี รำ เซียร์ห์ลีดเดอร์ของไม่มีก็ไปหยิบยืมโรงเรียนสะพือวิทยาคาร จนกระทั่งมาถึงปี 2555 ที่เราทำค่ายชุมชนคนรักท้องถิ่น โดยจัดเป็นฐานการเรียนรู้ แบ่งเป็น 4 ฐาน ฐานที่ 1 เป็นการละเล่นพื้นบ้าน เช่นเดินกะลา หมากเก็บ ฐานที่ 2 โลกร้อน เป็นการฟังบรรยาย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ฐานที่ 3 เรื่องพิษชุมชนไพร่ในชุมชน โดยเราจัดเกมให้เพื่อนคลำพิซ แล้วตอบคำถาม ฐานที่ 4 เป็นเรื่องของดีในชุมชน โดยเราได้รับความร่วมมือจาก อบต.โคกจาน ในการทำเรื่องขอเด็กมาเข้าค่ายเรียนรู้” อภิญาเล่า

นอกจากนี้ กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลโคกจานยังได้จัดกิจกรรมวัยใสห่วงใยสุขภาพ โดยรวมสมาชิกออกไปตามศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในตำบล เพื่อไปร่วมให้ความรู้ในเรื่องอาหารการกิน ชวนน้องมาทำกิจกรรม สอนเรื่องการช่วยเหลือตัวเอง โดยทยอยลงทุกศูนย์ฯ หมุนเวียนกันไปจนครบทั้ง 6 ศูนย์

ขณะที่ ศรธรรม เสริมว่า กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลโคกจาน ยังรวมตัวกันทำทางเดินเท้าผู้สูงอายุ ซึ่งในเวลานี้มีเกือบทุกหมู่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ใช้ออกกำลังกาย

ปัจจุบันกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลโคกจานมีสมาชิกกว่า 20 คน ซึ่ง **เทพฤทธิ์ บัวโรย** นายกองจัดการบริหารส่วนตำบลโคกจาน บอกว่า เป็นเรื่องดีที่ตำบลมีแกนนำเยาวชนที่เก่ง มีความสามารถ พวกเขาได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผ่านกิจกรรมที่พวกเขาคิดเอง ดำเนินการเอง

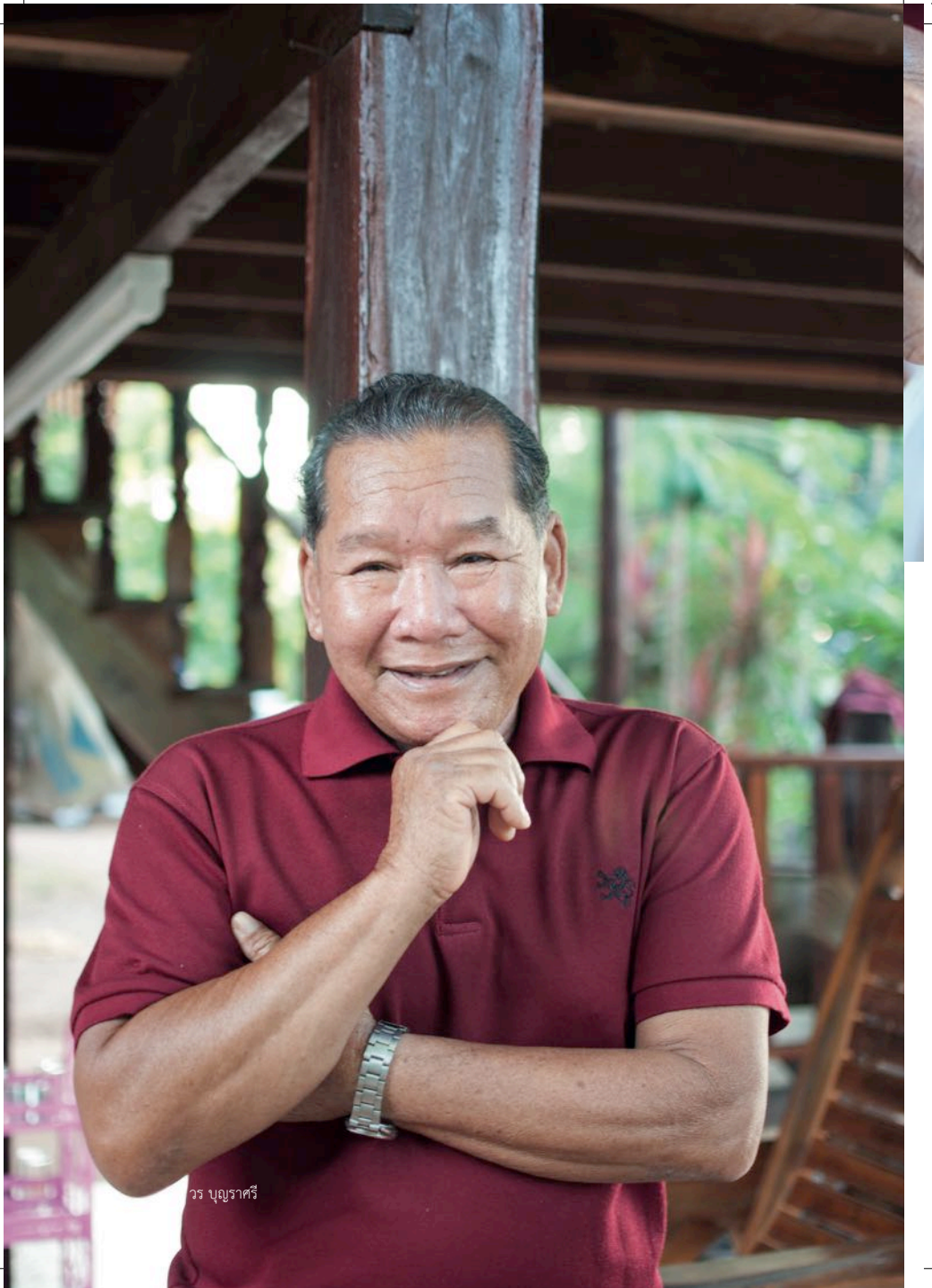
“เราอยากปลูกฝังเยาวชนให้มีจิตอาสา ให้พวกเขามีประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมถึงได้เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในตำบล เราสนับสนุนเต็มที่ ทั้งงบประมาณ สถานที่ และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนของตัวเอง เพราะพวกเขาคือกลไกของการพัฒนา เป็นอนาคตของตำบลโคกจาน” นายก อบต.โคกจาน กล่าว...

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Folk Wisdom

ว. บุญราศรี

หมอโบราณ

หมอโบราณนั้นหมายถึงชาย 2 คน ที่มีความรู้ทางการรักษาโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นถิ่นที่สืบทอดมา โดยคนหนึ่งเป็นหมอรักษาคคน อีกคนหนึ่งเป็นหมอรักษาสัตว์

วร บุญราศรี ชายชราหนึ่งต้นรับอยู่ที่ใต้ถุนเรือน เขาเป็นหมอรักษาสัตว์ โดยจุดเริ่มต้นนั้นเขาเล่าให้ฟังว่า ที่บ้านเลี้ยงวัวไว้มากมาย วันหนึ่งวัวป่วย สัตวแพทย์ที่มารักษาไม่สามารถรักษาชีวิตวัวไว้ได้ จึงเกิดความคิดที่จะเรียนรู้การรักษาวัว บังเอิญว่า น้องชายของอาจารย์ผู้มาถ่ายทอดความรู้ให้ ได้เข้ามาเป็นลูกเขยที่บ้าน จึงเป็นที่มาของการเรียนวิชา

“ผมไปเรียนกับอาจารย์ซึ่งเป็นพี่ชายของลูกเขย ที่ตำบลโพนเมือง อำเภอลำเสด็จ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นภูมิปัญญารักษาโค กระบือ ป่วยเป็นไข้ ท้องอืด ถ่ายเป็นเลือด เจ็บขา ก็ใช้สมุนไพรโบราณ ตัวยาประกอบด้วย หนวดฤๅษี ต้นตุมตัง ต้นตุมคลาน ต้นรัง โดยนำมาฝนผสมกับน้ำ ให้โค กระบือกิน แต่ต้องระวัง ห้ามรักษากับสัตว์แพทย์ หรือห้ามรับยาผิดมาก่อนเด็ดขาด ถ้าผิดยามา ต้องทิ้งไว้ 15 วัน ค่อยกินยาตัวนี้ได้

ตามคติของการรักษา การไปหาตัวยานั้น ต้องเข้าไปในป่าในเวลาที่ไม่ให้เงาคนทับเงาของต้นไม้ และไปได้เฉพาะวันอังคารเท่านั้น

ขณะที่ **เปี้ย อ่อนพา** เป็นหมอรักษาคน ซึ่งชายชราขียนความให้ฟังว่า ในช่วงอายุราว 14-15 ปี ได้เดินทางไปเยี่ยมญาติที่จำปาสัก ประเทศลาว พักอาศัยอยู่กับญาติ โดยไปชอบพอผู้หญิงที่นั่น ทำให้ฝังตัวอยู่ที่นั่นระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งช่วงอายุ 25 เริ่มเรียนรู้การรักษาพิษงูแมงมุม สุนัขบ้า

ลักษณะตัวยา ถ้าถูกพิษส่วนใหญ่จะใช้ยาสัก ซึ่งมีการสักน้ำมัน ดิงเหลื่อม ผนสมุนไพรรอบๆ ตุ่มคลานลงไป ก่อนทำการสักพร้อมคาถา ขณะที่ถ้ามีอาการท้องป่องท้องบวมต้องฝนตุ่มคลาน ละลายหญ้านางแดงให้ดื่ม

ในแต่ละปี เปี้ยรักษาผู้ป่วยเป็น 100 คน บ้างโดนกัดแล้วมาหา บางสักกันไว้ โดยการรักษาต้องมีค่าครู 126 บาท หลังจากหายแล้วต้องมาปลงค่าครูอีกครั้ง (ค่าคายนาคาถา) ตามจิตศรัทธา

การถ่ายทอดภูมิปัญญาการรักษาพิษนี้ ทำได้เฉพาะคนในครอบครัวเท่านั้น จึงถ่ายทอดให้กับบุตรสาว หากแต่เวลานี้เดินทางไปทำงานต่างประเทศ

เรื่องราวของหมอโบราณเป็นภูมิปัญญา และความเชื่อจากการได้เห็นประสิทธิผล ประกอบกับตำบลอยู่ห่างไกลโรงพยาบาล หมอโบราณจึงเป็นที่ยอมรับ และเป็นหนึ่งในตัวเลือกที่ดีที่สุดที่ชาวบ้านจะหาได้...

เป็ย อ่อนพา

สรภัญญะ

การขับสรภัญญะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ที่ประชาชนนับถือศาสนาพุทธ แต่ปัจจุบันหาฟังได้ยากเต็มที่ จนพระอาจารย์พนอนันต์ โสภิต พระสงฆ์จากวัดใหญ่ไชยมงคล บ้านโคกจาน หมู่ที่ 3 ได้สนับสนุนให้ชาวบ้านกลับมาขับสรภัญญะอีกครั้ง

พระอาจารย์พนอนันต์ โสภิต ได้รวมชาวบ้าน และก่อตั้งกลุ่มสรภัญญะในปี 2553 โดยการขับสรภัญญะนั้นจะเน้นไปที่เรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ประวัติ ตลอดจนการดำเนินตามแนวพระราชดำริส

“เริ่มต้นการขับสรภัญญะทำในช่วงเข้าพรรษา ยามไปเยี่ยมพระวัดอื่น ก็มีการขับร้องอาตมามีความสนใจอยู่แล้ว ก็เริ่มหัดให้ชาวบ้านเขาขับร้องกัน โดยอาตมาจะเป็นผู้แต่งเนื้อทำนองให้ ปัจจุบันที่ขับร้องกันอยู่ก็มีถึง 4-5 บทกลอน”

พระอาจารย์พนอนันต์ โสภิต เล่าว่า การขับสรภัญญะ ก็คือการ ‘สืบฮอยตา วาฮอยปู’ ซึ่งหมายถึงมงคลทั้งหลาย รวมถึงการกระทำทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันงดงามมาแต่บรรพบุรุษ ซึ่งลูกหลานถือปฏิบัติสืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่น ยึดเป็นศูนย์รวมจิตใจ

การขับสรภัญญะจึงเป็นการสืบทอดภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของผู้คนในอดีต สร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้คน โดยการขับสรภัญญะนั้นมีเสน่ห์อยู่ตรงที่เนื้อหา ซึ่งมีความหลากหลาย สามารถเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ ยิ่งผู้ขับร้องมีความเชี่ยวชาญ การปรับเปลี่ยนเนื้อหาไปตามสถานการณ์ก็ไม่ใช่เรื่องยาก

พระอาจารย์นพนันต์ โสภิตโต รวมชาวบ้านจากหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 ด้วยกัน 6 คน ตั้งเป็นคณะมวงคลเสียงทอง โดยมี มะลิลา กรินชัย หัวหน้ากลุ่ม และเป็นต้นเสียงจากหมู่ที่ 1 จำร จรลี หัวหน้ากลุ่ม และต้นเสียงจากหมู่ที่ 3 จอมจิต ปัตตะที ประสานเสียงจากหมู่ที่ 1 อรนิค บัวสด ประสานเสียงจากหมู่ที่ 1 ณรัช ทัศนารักษ์ ประสานเสียงจากหมู่ที่ 1 และสัญญา บุชดี ประสานเสียงจากหมู่ที่ 1

คณะมวงคลเสียงทองจะรวมตัวกันที่ศาลาการเปรียญวัดใหญ่ไชยมงคลเพื่อฝึกซ้อมร้องสรภัญญะ ทบทวนทำนอง โดยในปี 2555 กลุ่มสรภัญญะ หมู่ที่ 1 บ้านโคกจาน ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมร่วมประกวดการแข่งขันการขับร้องสรภัญญะ ทั้งในระดับหมู่บ้าน อำเภอ และจังหวัด...

หมอพราหมณ์

การสู่ขวัญคือพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่คนไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเชื่อ และปฏิบัติสืบต่อกันมา เป็นกุศโลบายในการสร้างขวัญ และกำลังใจให้แก่ผู้ที่เข้ารับการสู่ขวัญ

การสู่ขวัญทำกันในหลายวาระโอกาส อาทิ สู่ขวัญแม่ออกกรรม (คลอดบุตร) สู่ขวัญเด็ก สู่ขวัญเรือน (บ้าน) สู่ขวัญนาศ สู่ขวัญข้าว สู่ขวัญคนป่วย และในยามที่มีแขกผู้มีเกียรติมาเยือนถึงถิ่น คนตำบลโลกงานจะทำการสู่ขวัญให้ ซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่งความรัก เคารพและนับถือ

หนูเพียร ก้อนศิลา และ พัน ละครพรหม เป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านหมอสู่ขวัญ ดั้งเดิมทั้งสองได้สืบทอดภูมิปัญญานี้มาจากบรรพบุรุษ และได้ประกอบพิธีกรรมทั้งสู่ขวัญรับขวัญ จนถึงการสะเดาะเคราะห์ตามคติความเชื่อของคนอีสานเรื่อยมา

หนูเพียร ก้อนศิลา

พัน ละครพรม

กระทั่งในปี 2553 เทพฤทธิ์ บัวโรย นายกองค้การบริหารส่วนตำบลโคกจาน ได้ส่งปราชญ์ ทั้งสองคน และบรรพต ทิลาธรรม ออกไปศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมที่วิทยาลัยหมอพราหมณ์ ซึ่ง สอนพิธีกรรม 5 วัน 4 คืน จนสำเร็จหลักสูตร ได้ใบประกาศนียบัตร ลูกประคำ และตรา วิทยาลัย

เมื่อกลับมายังชุมชน ทั้งสามจึงเป็นกำลังสำคัญในการประกอบพิธีกรรมตามคติความเชื่อ พื้นถิ่น และยังเป็นปราชญ์ที่สามารถถ่ายทอดภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่กับชุมชนต่อไปได้อย่างดี ด้วย...

สูตรลับ ตำรับโคกจาน

The Recipe

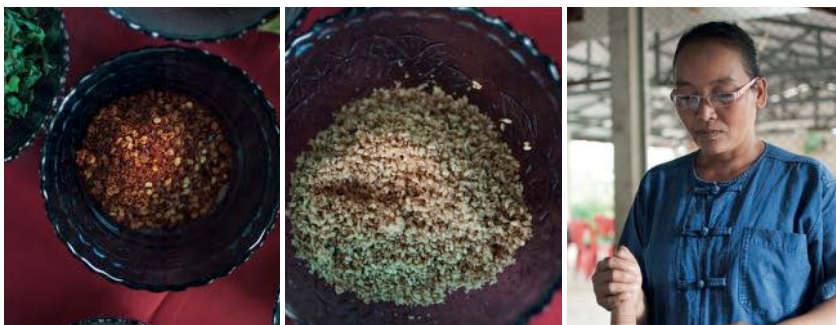

ซูพหน่อไม้

เครื่องปรุง (สำหรับ 5 คน)

หน่อไม้ 3 ซีด
หอมแดงซอย 3 หัว
น้ำปลา 1 ช้อนชา
พริกป่น 1 ช้อนชา
ผักชีซอย 1 ต้น
ผักแพรวซอย 1 ยอด
ต้นหอมซอย 1 ต้น

ใบย่านาง 1 กำมือ
ผงชูรส ใส่ตามชอบ
น้ำปลาร้าต้ม 1 ช้อนโต๊ะ
งาขาวคั่วป่น 1 ช้อนโต๊ะ
ผักชีฝรั่งซอย 1 ต้น
ใบจิงหอย 3 ใบ
ใบกระสังซอย ใส่ตามชอบ

วิธีทำ

1. นำหน่อไม้มาเผาไฟจนเปลือกไหม้ ใต้กลิ่นหอมของเนื้อใน จากนั้นปอกเปลือกแล้วนำหน่อไม้มาล้างให้สะอาด
2. ใช้ส้อมขูดหน่อไม้ให้เป็นเส้นเล็ก
3. จากนั้นนำไปต้มในน้ำสะอาด ใส่น้ำให้พอท่วม ต้มจนสุก ชิมไม่ให้มีรสขมก็เป็นอันใช้ได้ แล้วเทน้ำทิ้ง
4. คั้นใบย่านางในน้ำสะอาด จากนั้นนำใส่หม้อหน่อไม้ ต้มเข้าด้วยกัน
5. นำส่วนผสมมาคลุกเคล้าเข้าด้วยกันในครก
6. ปรุงรสด้วยน้ำปลาร้า งาขาวคั่ว พริกป่น ผงชูรส คลุกเข้าด้วยกัน พร้อมเสิร์ฟ

หมกปลา

เครื่องปรุง (สำหรับ 5 คน)

ปลาตอง 5 ซีด

พริกป่น 1 ช้อนโต๊ะ

น้ำปลาร้าต้มสุก 1 ช้อนโต๊ะ

ผักชีซอย 1 ต้น

ผักชีฝรั่งซอย 1 ต้น

ข้าวคั่ว 1 ช้อนโต๊ะ

ผงชูรส 1 ช้อนชา

หอมแดง 2 หัว

ใบสะระแหน่ 3 ต้น

วิธีทำ

1. นำปลามาขูดเอาเฉพาะเนื้อ
2. นำเนื้อปลามาโขลกกับน้ำปลาร้าจนขึ้นเหนียว
3. นำเครื่องปรุงทั้งหมดมาคลุกเคล้าให้เข้ากัน
4. นำมาห่อใบตอง แล้วนำไปย่างไฟ พร้อมเสิร์ฟ
4. หรือนำไปคั่วในกระทะก็ได้ โดยมีเคล็ดลับว่า รอให้เนื้อปลาฟูก่อนจึงค่อยคน

บวดเผือก

เครื่องปรุง (สำหรับ 10 คน)

เผือก 1 กิโลกรัม

น้ำตาล 1 กิโลกรัม

กะทิ 1 กิโลกรัม

ใบเตย 2 ใบ

เกลือ 1 ช้อนชา

วิธีทำ

1. นำเผือกมาปอกเปลือก
2. หั่นเป็นลูกเต๋าแช่ในน้ำปูนใส 10 นาที ล้างทำความสะอาดอีกครั้ง ผึ่งให้แห้ง
3. ต้มหางกะทิ พร้อมกับใบเตย และน้ำตาลจนเดือด
4. นำเผือกใส่ลงไปต้มประมาณ 10 นาที ซิมให้เผือกนิ่มกำลังกิน
5. ปรุงรสด้วยเกลือ และปิดด้วยหางกะทิ ต้มจนเดือดอีกครั้ง ปิดไฟ พร้อมเสิร์ฟ

A photograph of a room featuring a bed with a dark, intricately patterned bedspread. In the background, a folding screen with a black frame and white panels displays various botanical illustrations in shades of brown and green. Sunlight streams in from the right, casting shadows on the bed and the wall.

พักผ่อนหย่อนกาย
Stay

อรจิต แจ้งจิตร์

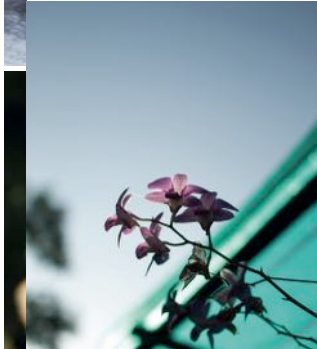

โฮมสเตย์อรจิต

บ้านของอรจิต แจ้งจิตร์ ตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ 3 บ้านโคกจาน ใกล้กันกับบ้านนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน บ้านของอรจิตเป็นบ้านสองชั้น มีพื้นที่เพียงพอต่อการต้อนรับแขกจำนวนไม่มากนัก โดยแบ่งห้องชั้นล่าง ปรับปรุงเป็นห้องพักที่มีกลิ่นอายของรีสอร์ท เน้นความเรียบง่าย สบายตา

รายรอบบ้านยังคงความชุ่มชื้นของต้นไม้ใหญ่ ประดับด้วยไม้ดอกยืนต้นทั้งแบบพุ่มและแบบกระถาง ช่วยให้บริเวณด้านหน้าบ้านร่มรื่นด้วยการจัดวางองค์ประกอบอันพิถีพิถัน สร้างความประทับใจตั้งแต่แรกเห็น

ที่นี่เน้นความเรียบง่าย เป็นกันเอง ผู้มาเยือนขาดเหลือสิ่งใด เจ้าบ้านพร้อมจัดหา เพื่อให้การเข้าพักที่ตำบลโคกจานเป็นไปด้วยดี อธิยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านเป็นที่รับรอง ด้วยอรจิตเป็นน้องสาวของนายก อบต.โคกจาน...

โฮมสเตย์ยายลิชิต

ตำบลโคกจานไม่ได้มีแหล่งท่องเที่ยวอดนียม เป็นเพียงตำบลเล็กๆ ที่เที่ยวพร้อมไปด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี จนทำให้ตำบลโคกจานเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีหน่วยงานเข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก และในยามที่เพื่อนต่างถิ่นมา พวกเขา ก็จะได้รับ การดูแลอย่างดีจากโฮมสเตย์

บ้านของยายลิชิต บัวโรย ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านไร่คง ถ้าว่ากันที่บรรยากาศ บ้านของคุณยาย ลิชิตอาจให้กลิ่นอายที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ ในตำบลโคกจาน ด้วยมีความร่มรื่น เหมือนบ้าน ในภาคเหนือ ตัวบ้านมีบริเวณกว้างขวาง เผยให้เห็นสวนดอกไม้ที่คุณยายเฝ้าดูแล ลึกเข้าไป เป็นป่าไผ่ขนาดย่อม

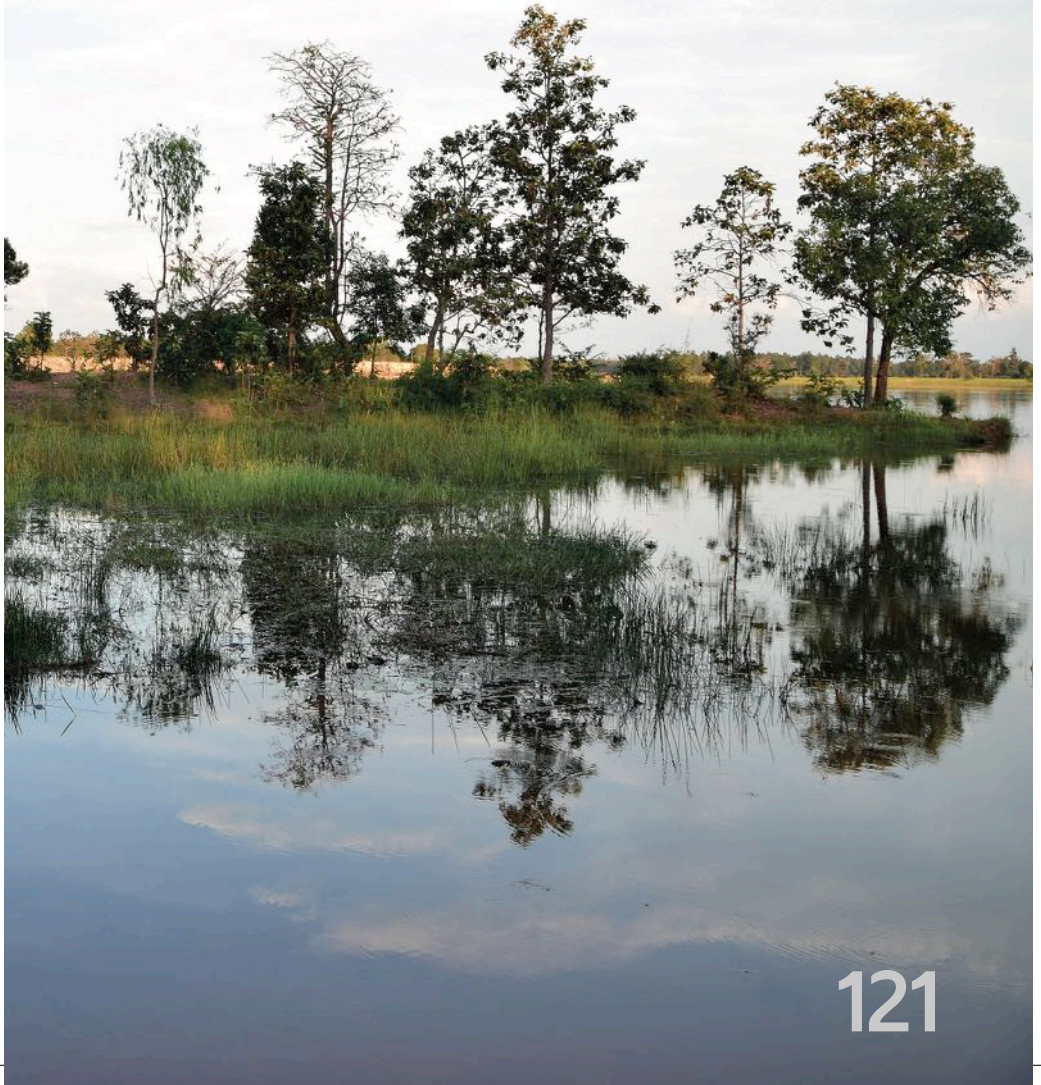
เวลานี้คุณยายอยู่ประจำที่บ้านคนเดียว หากตัวบ้านกว้างขวาง จึงยินดีอย่างยิ่งที่จะเปิด รับแขกผู้มาเยือน การได้รับแขกช่วยให้คุณยายกระปรี้กระเปร่า มีรอยยิ้มจากการได้พูดคุย และเปลี่ยนเรื่องราว

แม้จะอายุมากแล้ว แต่สุขภาพร่างกายของคุณยายลิชิตก็ยังคงสภาพดีกว่าคนในวัยเดียวกัน มาก ยังคงเดินไปมาคล่องแคล่ว และยินดีที่จะต้อนรับ ดูแลแขกที่เข้าพักให้มีความเป็นอยู่ดี หลับพักผ่อนสบาย และท้องอืด...

เที่ยวชมยามเย็น

Sightseeing

A large, golden Buddha statue is seated in a meditative posture on a wooden platform. The statue is positioned in front of a light-colored wall. The ceiling is a complex, modern structure with a dark, corrugated metal roof and a wooden truss system. The floor is made of light-colored tiles. The overall atmosphere is serene and modern.

วัดป่าภูกวนาราม

ตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชนและผู้คน เป็นสถานที่ที่พำนักปฏิบัติธรรมของหลวงปู่อ่อง มีพระอาจารย์วิไล เขมियो เป็นเจ้าอาวาส และมีศักดิ์เป็นหลานหลวงปู่ และเป็นผู้นิมนต์ท่านมาจำพรรษาที่วัดแห่งนี้

รายรอบด้วยพื้นที่ธรรมชาติดั้งเดิม มีศาลาใหม่ซึ่งอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง เพื่อเป็นศูนย์รวมศรัทธาของผู้คนที่แวะเวียนเข้ามาปฏิบัติธรรมที่นี่

วัดใหญ่ไชยมงคล (บ้านโคกจาน)

ถือเป็นวัดใหญ่ประจำตำบลโคกจาน เป็นจุดศูนย์รวมศรัทธาของชาวบ้านหมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 3 ไปจนถึงกลุ่มคนที่เคารพศรัทธา ภายในเจียบสงบเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม

A large, leafy tree with a thick trunk stands on a grassy bank. Its reflection is clearly visible in the calm water of a pond in the foreground. The scene is set in a natural, outdoor environment with other trees and a fence in the background.

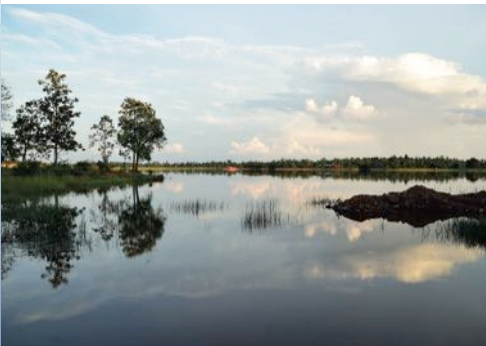
ห้วยระเว

126

ห้วยระเวเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามขาดแคลน นับเป็นหนึ่งจุดพักผ่อนหย่อนใจสำหรับใครก็ตามที่มาเยี่ยมเยือนตำบลโคกจาน ในยามเย็นผู้คนนิยมมานั่งรับลมชมวิวดกปลา

ด้านหลังห้วยนี้เป็นเชิงเขามีน้ำตกพาดผ่าน เป็นสถานที่ให้ผู้คนเข้ามาเล่นน้ำ โดยหน้าน้ำจะมีน้ำมากพอให้ผู้คนได้ใช้เป็นแหล่งพักผ่อน

ติดต่อ

Contact

องค์การบริหารส่วนตำบลโคกจาน

ตำบลโคกจาน อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี 34130

โทรศัพท์ : 0-4529-6021 โทรสาร : 0-4529-6021

อีเมลล์ : admin@kokjan.go.th